

Turun yliopisto
University of Turku

URHEILLEN KOHTI KOULUMENESTYSTÄ?

Koulumenestys ja kouluttautumistavoitteet yläkoulun liikunta- ja yleisluokilla

Natalia Holm & Maria Kallio

Pro gradu -tutkielma

Turun yliopisto

Rauman kampus

Opettajankoulutuslaitos

Kasvatustiede

Huhtikuu 2019

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Opettajankoulutuslaitos, Rauman kampus/Kasvatustieteiden tiedekunta

HOLM, NATALIA

KALLIO, MARIA: Urheilun kohti koulumenestystä?

Koulumenestys ja kouluttautumistavoitteet yläkoulun liikunta- ja yleisluokilla

Pro gradu -tutkielma, 43 s., 10 liites.

Kasvatustiede

Huhtikuu 2019

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millainen yhteys urheilulla on koulumenestykseen. Tutkimuksessa vertailtiin yhdeksäsluokkalaisten yleis- ja liikuntaluokkien oppilaiden (n=130) koulumenestystä ja kouluttautumistavoitteita. Liikunnan ja oppimisen välistä yhteyttä on tutkittu varsin laajasti aiemmissä tutkimuksissa ja liikunnan on todettu olevan positiivisesti yhteydessä koulumenestykseen. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin tavoitteellisen liikunnan eli urheilun välistä yhteyttä koulumenestykseen sekä oppilaan suuntautumista jatko-opintoihin.

Tutkimusaineisto kerättiin kyselyllä kahdessa lounaissuomalaisessa yläkoulussa, joista kummastakin löytyi painotetun opetuksen liikuntaluokat. Kyselylomake koostui oppilaan taustatiedoista, koulumenestystä ja arvosanoja koskevista kysymyksistä sekä kouluttautumistavoitteita ja motivaatiota mittaavasta asteikosta. Koulumenestystä mitattiin kuudennen luokan päättötodistuksen sekä yhdeksännen luokan välitodistuksen keskiarvojen ja valtakunnallisten koearvosanojen avulla. Kouluttautumistavoitteita ja motivaatiota mitattiin SAMSAQ -mittariin (Gaston-Gayles 2005) perustuvalla mittarilla.

Liikuntaluokkien oppilaiden todistusten keskiarvo oli korkeampi kuudennen luokan päättyessä sekä yhdeksännen luokan välitodistuksessa kuin yleisluokilla opiskelevien. Liikuntaluokkalaisten tyttöjen todistusten keskiarvot olivat korkeimmat muuhun tutkimusjoukkoon verrattuna. Liikuntaluokkalaiset menestyivät valtakunnallisissa kokeissa yleisluokkalaisia paremmin. Lisäksi liikuntaluokkalaiset pitivät jatko-opintoihin suuntautumista hieman tärkeämpänä kuin yleisluokkien oppilaat. Liikuntaluokkien oppilaat valitsivat yleisluokkien oppilaita yleisemmin lukion toiseen asteen koulutusvaihtoehdoksi. Yleisluokkalaiset hakeutuivat puolestaan yleisemmin ammatillisiin oppilaitoksiin. Yhteenvedon voidaan todeta, että urheilu voi olla yksi tekijä oppilaan parempaan koulumenestykseen, motivaatioon ja koulutusvalintaan. Tutkimus tukee myös aikaisempia tutkimustuloksia, joissa liikunnan ja koulumenestyksen väliltä on löydetty positiivinen yhteys.

Asiasanat: koulumenestys, kouluttautuminen, liikuntaluokat, yläkoulu

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 PERUSOPETUSTA PAINOTUSLUOKILLA	6
2.1 Opiskelu liikuntaluokalla	6
3 KOULUMENESTYS	9
3.1 Koulumenestyksen taustalla vaikuttavia tekijöitä	9
3.2 Arvioinnin merkitys osana koulumenestystä	10
4 KOULUTUSMAHDOLLISUUKSIA	12
5 KOULUMENESTYKSEN JA LIIKUNNAN VÄLINEN YHTEYS	14
6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	19
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
7.1 Aineisto	21
7.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston analysointi	22
7.3 Luotettavuus ja eettisyys	24
8 TULOKSET	26
8.1 Oppilaiden koulumenestys yläkoulun alkaessa ja päättyessä	26
8.2 Valtakunnalliset koearvosanat koulumenestyksen mittarina	28
8.3 Yhdeksäsluokkalaisten kouluttautumistavoitteet	30
9 POHDINTA	36
9.1 Tutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet	38
9.2 Jatkotutkimusehdotuksia	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Yläkoulu-aika on tärkeä vaihe nuoren elämässä. Yläkouluun siirryttäessä oppilas on peruskoulunsa loppusuoralla. Monet nuoret aloittavat loppukirin opinnoissa, tähdäten hyviin arvosanoihin ja päättötodistukseen, mielessään toisen asteen koulutukseen pääseminen. Yläkoulu on myös aikaa, jolloin urheileva nuori kasvaa harrastajasta tavoitteelliseksi urheilijaksi. Kantomaan, Tammelinin, Ebelingin ja Taanilan (2010, 33–34) mukaan nuoruusiän liikunta-aktiivisuuden on havaittu olevan positiivisesti yhteydessä koulumenestykseen ja kouluttautumistavoitteisiin.

Tutkimustulokset liikunnan yhteydestä oppimiseen ja koulumenestykseen ovat olleet osaksi ristiriitaisia ja lisätutkimusta tarvitaan. Aikaisemmat tutkimukset ovat keskittyneet tutkimaan liikunnan ja koulumenestyksen välistä yhteyttä oppiaineiden ja liikunnan lisäämisen avulla. Urheilun yhteydestä koulumenestykseen löytyy Suomen osalta vielä melko vähän tutkimustietoa. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa keskitytään vertailemaan, miten liikuntaluokalla opiskelevat oppilaat, jotka urheilevat usein vertaisiaan enemmän, menestyvät koulussa yleisluokkien oppilaisiin verrattuna. Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä tietoa siitä, millainen merkitys urheilulla on oppilaan koulumenestykseen ja jatkokouluttautumiseen.

Tutkimuksessa vertaillaan kahden lounaissuomalaisen yläkoulun yhdeksäsluokkalaisten liikunta- ja yleisluokalla opiskelevien oppilaiden (n=130) koulumenestystä sekä kouluttautumistavoitteita ja motivaatiota. Tutkimus on rajattu koskemaan vain yläkoulun yhdeksäsluokkalaisia oppilaita, sillä tarkoituksena on selvittää peruskoulusta valmistuvien oppilaiden koulumenestystä ja suuntautumista jatko-opintoihin.

Tutkimuksen teoriatausta on jaettu kolmeen osaan. Luvussa kaksi avataan painotettua opetusta sekä liikuntaluokalla opiskelua. Luvussa kolme avataan koulumenestystä käsitteenä sekä siihen yhteydessä olevia tekijöitä. Kyseisessä luvussa esitetään myös, millaisena liikunnan ja koulumenestyksen välinen yhteys näyttäytyy aikaisempien tutkimusten pohjalta. Luku neljä käsittelee kouluttautumista, opiskelua lukiossa ja

ammattioppilaitoksessa sekä toisen asteen koulutuksen jälkeistä suuntautumista mahdollisiin korkeakouluopintoihin.

2 PERUSOPETUSTA PAINOTUSLUOKILLA

Perusopetus on yhtenäinen yhdeksänvuotinen kokonaisuus, jonka organisointi voidaan toteuttaa käytännössä erilaisia muotoja käyttäen (Arajärvi & Aalto-Setälä 2004, 46). Koulutusta koskevat määräykset antavat laajat mahdollisuudet erilaisiin opetuksen järjestämismetodeihin (Lahtinen & Lankinen 2018, 101–114). Painotettu opetus, josta käytetään myös nimeä erikoisluokat, perustettiin koulujen profiilien kohottamiseksi (Haataja & Sarajärvi 2013, 12). Lähtökohtana toimii ajatus tarjota opetusta, joka on eriytetty oppilaan yksilölliset taipumukset ja lahjakkuudet huomioiden (Järvinen 2003, 16). Erilaisilla painotuksilla houkuteltiin oppilaita hakeutumaan kouluihin, jolloin esimerkiksi lakkauttamisuhan alla olevat koulut pelastuivat (Haataja & Sarajärvi 2013, 12). Lisäksi erityislahjakkuuksiin panostamalla on haluttu varmistua myös Suomen taloudellisesta kilpailukyvyistä (Järvinen 2003, 68).

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määrätään paikallisen opetussuunnitelman keskeisistä tavoitteista ja sen laadinnasta. Paikallisesti voidaan päättää opetuksen mahdolliset painotukset sekä niiden näkyminen tuntijaossa, opetuksen sisällöissä ja tavoitteissa. (Opetushallitus 2014, 12–13.) Perusopetuslaissa määritellään erityissäännös perusopetuksessa käytettävistä valintakokeista. Valintakokeita voidaan käyttää painotettuun opetukseen haettaessa. Esimerkiksi liikunnan, musiikin ja vieraan kielen painotettuun opetukseen haetaan yleensä erillisen valintakokeen kautta. Valintakokeen tarkoituksena on selvittää oppilaan taipumuksia niissä oppiaineissa, joissa opetusta tullaan painottamaan. Valintakoe ei voi näin ollen mitata oppilaan yleistä koulumenestystä. (Lahtinen & Lankinen 2018, 288.)

2.1 Opiskelu liikuntaluokalla

Suomalaisessa painotetussa opetuksessa on käytössä erilaisia liikuntaluokkamalleja. Tässä tutkimuksessa käytetään termiä liikuntaluokka, joka pitää sisällään myös liikuntapainotteisen linjan. Liikuntaluokalla tarkoitetaan urheilua harrastavien oppilaiden sijoittamista samalle luokalle sekä joustavaa opetusta, johon on lisätty kuusi tuntia liikuntaa viikossa. Kalajan (2014) mukaan liikuntapainotteisille luokille

yhtenäistä on se, että harjoittelu on järjestetty osaksi koulupäivää ja lukujärjestys on rakennettu aamuharjoittelun mahdollistavaksi. Urheilijoiden sijoittaminen samalle luokalle helpottaa työjärjestyksen muokkaamista ja erikoisjärjestelyjä urheilulajia tukevaksi kokonaisuudeksi. (Kalaja 2014, 85–86.) Näin ollen liikuntaluokan pyrkimyksenä on tukea kansainväliselle kilpaurheilu-uralle tähtääviä oppilaita (Metsä-Tokila 2001, 221).

Liikuntaluokkatoiminnan suunnittelu aloitettiin Suomessa 1960-luvun loppupuolella. Ensimmäiset urheilulukiot aloittivat toimintansa jo vuonna 1970. (Metsä-Tokila 2001, 221–235.) Peruskouluissa urheilun ja koulutuksen yhdistäminen aloitettiin 1980-luvun alkupuolella ja ensimmäiset viralliset liikuntaluokat aloittivat puolestaan toimintansa 1980-luvun loppupuolella Helsingissä ja Lahdessa (Haataja & Sarajärvi 2013, 12). Liikuntaluokkatoiminta on tällä hetkellä muutosten keskellä (Suomen Olympiakomitea 2017). Suomen urheilutoimintaan tarvitaan toimiva malli, jossa varmistetaan oppilaan jatko-opintokelpoisuus urheilullista kasvua ja kehitystä kunnioittaen (Kalaja 2014, 86). Suomen Olympiakomitean (2017) Urheiluakatemiaohjelman avulla käynnistettiin 2017 syksyllä urheiluyläkoulukokeilu, jossa on mukana 25 yläkoulua ympäri Suomea. Tämän kolmivuotisen kokeilun aikana rakennetaan valtakunnallista urheiluyläkoulu mallia, jossa oppilaalla on mahdollisuus valmistautua urheilu-uralle sekä hankkia samalla itselleen valmiudet haluamiinsa jatko-opintoihin. Urheiluyläkoulussa oppilaalla on mahdollisuus kymmeneen urheilu- ja liikuntatuntiin kouluviikon aikana. Urheiluyläkoulu tukee tavoitteellisen nuoren urheilijan arkea ohjaamalla elämäntaitojen kehittämiseen sekä valmiuksia opintojen ja urheilun yhdistämiseen. (Suomen Olympiakomitea 2017.)

Yhdysvalloissa nuorten urheilulla on korostettu asema jopa siinä määrin, että urheilun esitetään hallitsevan koulua ja todetaan olevan koulumenestystä tärkeämpää. Urheilu keskittyy oppilaitosten välisiin kilpailuihin ja kouluissa järjestettäviin harjoituksiin. Lahjakkaiden urheilijoiden koulumenestyksellä ei ole juurikaan väliä, sillä ammattiuurheilu takaa jo paikan jatko-opinnoissa. (Metsä-Tokila 2001, 39–58.) Suomessa sekä muissa Pohjoismaissa puolestaan painotetaan urheilun lisäksi mahdollisuutta opiskeluun. Vaikka koulutus ja huippu-urheilu ovat Suomessa kaksi erillistä toimijaa, opintojen ja urheilun yhdistämisen tueksi on perustettu urheiluoppilaitoksia. (Metsä-Tokila 2001, 221, 275–276.) Urheiluoppilaitosten

tehtävänä on tarjota nuorelle mahdollisuus huippu-urheilun ja opiskelun yhdistämiseen. Urheiluoppilaitoksia ovat urheilulukiot, urheiluammattioppilaitokset sekä korkeakoulut, jotka tarjoavat urheilijoiden tarpeisiin sopivia koulutusohjelmia. (Suomen Olympiakomitea 2002.)

3 KOULUMENESTYS

Koulumenestystä määrittelevät harvoin vain yksittäiset tekijät. Tämän vuoksi sitä tulee tarkastella useiden erilaisten tekijöiden näkökulmista. (Hautamäki 2010, 125–127.) Koulumenestykseen on yhteydessä muun muassa oppilaan kognitiiviset taidot, motivaatio ja temperamentti sekä vanhempien sosioekonominen tausta (Hautamäki 2010, 125–127; Keltikangas-Järvinen 2014, 61). Oppilaiden koulumenestystä arvioidaan sekä sanallisilla että numeraalisilla menetelmillä (Ouakrim-Soivio 2013, 24). Numeroarvosanaa käytetään perinteisesti silloin, kun mitataan koulujen ja oppilaiden menestystä (Pirttiniemi 2000, 20–21). Kyseiset numeeriset mittarit ovat yhteydessä opettajan toteuttamaan arviointiin, jonka vuoksi luvussa käsitellään myös arvioinnin näkökulmaa osana koulumenestystä. Tässä tutkimuksessa koulumenestyksen mittarina toimivat valtakunnallisten kokeiden arvosanat ja todistusten keskiarvot.

3.1 Koulumenestyksen taustalla vaikuttavia tekijöitä

Oppilaan kognitiiviset taidot ja fyysinen sekä psyykinen kehittyminen ovat yhteydessä koulumenestykseen. Kognitiivisten taitojen lisäksi oppilaan itsesäätely- ja työskentelytaidot sekä älykkyys ja lahjakkuus ovat yhteydessä koulumenestykseen. (Hautamäki 2010, 125–128; Pirttiniemi 2000, 35.) Sinnikkyuden on todettu ennustavan koulumenestystä jopa enemmän kuin älykkyysosamäärän. Sinnikkyys näkyy pitkäjänteisenä ja intohimoisena työskentelynä tavoitteiden saavuttamiseksi. (Virolainen & Virolainen 2018, 68.) Oppilaan koulumenestystä tukee myös hänen itseensä liittämät pätevyyden ja pystyvyyden tunteet. Oppilaan uskomusten ja päämäärien ajatellaan motivoivan sekä olevan keskeisellä tavalla yhteydessä toimintaan oppimis- ja suoriutumistilanteissa. Näin ollen oppilaan pätevyyden ja pystyvyyden tunteet heijastuvat koulumenestykseen ja myöhempisiin kouluttautumistavoitteisiin. (Aunola 2005, 105–106.) Lisäksi motivaatio ja temperamentti ovat yhteydessä koulumenestykseen (Keltikangas-Järvinen 2014, 61; Soini 2006, 23). Motivaatio on käyttäytymistä ohjaava ja sitä virittävä järjestelmä, joka johtaa tietoista sekä osittain tiedostamatonta toimintaa. Motivaatio on ärsyke, joka saa yksilön tavoittelemaan erilaisia päämääriä. (Soini 2006, 23.)

Oppilaan yksilöllisten ominaisuuksien lisäksi koulumenestykseen on yhteydessä oppilaan oppimisympäristö, joka rakentuu läheisistä ihmisistä, kuten koulusta, perheestä ja ystävistä. Perhetaustan merkitys on yhteydessä oppilaan koulumenestykseen, sillä vanhempien sosioekonominen tausta ja koulutustaso siirtyvät sosiaalisena perimänä lapselle. Kasvatustyyli ja lähisuvussa esiintyneet mahdolliset oppimisvaikeudet ovat yhteydessä oppilaan koulunkäyntiin. (Hautamäki 2010, 125–128.)

3.2 Arvioinnin merkitys osana koulumenestystä

Arvioinnin yhtenä tehtävänä on tukea ja edistää oppilaan oppimista (Ouakrim-Soivio 2013, 24). Oppilaan arviointi tulee olla tavoitteellista ja osaamista tulee tarkastella suhteessa opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan oppimisen arviointia on esimerkiksi työn tulosten ja suoritusten, kuten kokeissa pärjäämisen tarkastelu. (Opetushallitus 2014, 9–11, 48–50.)

Perusopetuksessa oppimisen arviointi jaetaan opintojen aikaiseen arviointiin sekä päättöarviointiin. Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, biologia, maantieto, matematiikka, fysiikka, kemia, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi ja historia sekä taito- ja taideaineet. (Opetushallitus 2014, 54.) Numeroarvosana kuvaa oppilaan osaamisen tasoa. Sanallisen arvioinnin avulla voidaan puolestaan kuvata oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Kummatkin arvioinnit perustuvat oppiaineittain ennalta määrättyihin kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta opintojen nivel- tai päättövaiheessa. (Ouakrim-Soivio 2013, 24.) Haastavaa arvioinnista voi tehdä kuitenkin se, ettei oppilaan arviointi ole yhtä helposti määriteltävissä kuin esimerkiksi pituuden ja painon mittaaminen. Lisäksi oppilaan teot eivät välttämättä ole samassa linjassa opettajan havaintojen kanssa. (Atjonen 2007, 19–20, 23.)

Suomessa oppilaiden koko peruskoulun oppimäärän osaamista mitataan myös valtakunnallisesti (Luukka ym. 2008, 146). Oppilaiden osaamista mitataan eri oppiaineiden valtakunnallisilla kokeilla (Pirttiniemi 2000, 20–21). Yläkoulun

valtakunnalliset kokeet ovat tasokokeita, jossa kaikki yhdeksäsluokkalaiset tekevät saman kokeen. Yhdeksännellä luokalla järjestetään englannin kielen, matematiikan, ruotsin ja ruotsin kieli vieraana kielenä -tasokoe, sekä luonto- ja yhteiskuntaoppitasokoe. Koulujen ei ole kuitenkaan pakko suorittaa valtakunnallisia kokeita. (Luukka ym. 2008, 146–149.)

4 KOULUTUSMAHDOLLISUUKSIA

Koulutuksen tavoitteena on kohottaa väestön yleistä koulutustasoa ja edistää ihmisten valmiuksia aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä (Lahtinen & Lankinen 2018, 114). Hyvä koulumenestys, erityisesti lukuaineissa pärjääminen, määrittelee pitkälti peruskoulun jälkeisiä kouluttautumismahdollisuuksia. Kouluarvosanojen merkitys korostuu oppilaan hakiessa toisen asteen opintoihin sekä mahdollisesti sen jälkeen korkeakouluihin. (Pirttiniemi 2000, 20, 48.) Perusopetuksen suorittamisen jälkeen oppilaalla on oikeus hakeutua vapaasti haluamaansa toisen asteen koulutukseen (Lahtinen & Lankinen 2018, 258). Lukiokoulutusta ja ammatillista peruskoulutusta kutsutaan Suomessa toisen asteen koulutuksiksi (Pääkkönen, Koivula, Sihvo & Siiskonen 2007, 292). Molemmat koulutukset ovat periaatteessa kolmevuotisia ja antavat kelpoisuuden yliopisto- ja korkeakouluopintoihin (Stähle 2005, 20). Toisen asteen koulutukseen haetaan pääasiassa yhteishaun kautta. Erityisoppilaitosten linjoille haetaan erillisen hakemuksen kautta, joka toimitetaan suoraan oppilaitokseen. (Miettinen ym. 2007, 268.)

Ammatillisiin tutkintoihin kuuluvat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatillinen perustutkinto antaa perusvalmiudet työssä edellytettävään osaamiseen. (Lahtinen & Lankinen 2018, 159.) Koulutusta järjestetään monimuoto-, lähi- ja etäopetuksen muodoissa. (Arajärvi & Aaltonen-Setälä 2004, 48–49.) Lisäksi opintoja voi valita myös oppilaitoksen ulkopuolelta, kuten lukioista, toisista ammattikouluista ja korkeakouluista (Stähle 2005, 23). Näin mahdollistetaan ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon suorittaminen kaksoistutkintona ja nopeutetaan myös siirtymistä jatko-opintoihin korkeakoulujen puolelle (Lankinen & Lahtinen 2018, 166).

Lukion tehtävänä on puolestaan jatkaa yleissivistävää opetusta (Pääkkönen ym. 2007, 292). Lukiokoulutus tarjoaa oppilaalle taitoja ja tietoja, jotka ovat tarpeellisia työelämän, jatko-opintojen ja persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta (Arajärvi & Aalto-Setälä 2004, 47; Pääkkönen ym. 2007, 292). Lukiokoulutus päättyy ylioppilastutkintoon. Ylioppilastutkinnon suorittaneella opiskelijalla on mahdollisuus hakeutua haluamaansa yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. (Stähle 2005, 20.) Ammattikorkeakoulutuksen kehittämiseen on suunnattu paljon voimavaroja, mutta silti

nuoret arvostavat enemmän yliopistokoulutusta. Saattaa olla, että erityisesti lukiolaiset eivät vielä tunne riittävän hyvin ammattikorkeakoulujen tarjoamia koulutusvaihtoehtoja ja kokevat rinnakkaisen koulutuksen mielenkiinnottomana, sillä olisivat voineet hakeutua sille tielle jo peruskoulun jälkeen. Monet nuoret uskovat yliopistotutkinnon tarjoavan heille parhaimmat välineet kiristyvässä työmarkkinakilpailussa. (Järvinen 2003, 47–48.)

Suomessa vuosittain noin 90 prosenttia ikäluokasta jatkaa opintojaan peruskoulun jälkeen ja toisen asteen koulutuksesta on muodostunut käytännössä osa oppivelvollisuutta (Järvinen 2003, 40). Suomen virallisen tilaston (2017) mukaan peruskoulun päättäneistä oppilaista 53 prosenttia jatkoi heti peruskoulun jälkeen lukiokoulutuksessa ja 41 prosenttia puolestaan ammatillisessa koulutuksessa. Enemmistö tytöistä (64 %) haki ensisijaisesti lukioon, kun taas pojista 55 prosenttia valitsi toisen asteen hakutoiveeksi ammatillisen oppilaitoksen. Vain 0,4 prosenttia oppilaista jätti peruskoulun päätösvaiheessa hakematta yhteishaussa opiskelupaikkaa. (Suomen virallinen tilasto 2017.)

5 KOULUMENESTYKSEN JA LIIKUNNAN VÄLINEN YHTEYS

Liikunnan ja oppimisen välinen yhteys on moniulotteinen ilmiö. Liikunnan yhteyttä oppimiseen ja sitä kautta koulumenestykseen selitetään fysiologisen, fyysisen, psyykkisen sekä sosiaalisen näkökulman kautta. (Kantomaa, Syväoja & Tammelin 2013, 15.) Fysiologisesta näkökulmasta tarkasteltuna, liikunnan vaikutukset aivojen rakenteisiin ja toimintaan selittävät liikunnan ja oppimisen välistä yhteyttä (Syväoja ym. 2012, 20). Lisäksi liikunta palkitsee ihmisen euforisella ololla ja hyvinvoinnilla. Liikkuessa aivoissa vapautuu välittäjäaineita, kuten dopamiinia, serotoniinia, noradrenaliinia ja endorfiineja. Dopamiini saa liikkujan tuntemaan olonsa hyväksi. Serotoniini puolestaan lisää tyytyväisyyden ja levollisuuden tunnetta, kun taas noradrenaliini tekee liikkujasta eloisan ja auttaa jaksamaan. Endorfiinien tehtävä on lievittää kipua ja lisätä hyvinolontunnetta. (Hansen & Sundberg 2015, 33.) Liikunnasta vapautuvat välittäjäaineet vähentävät stressiä ja lisäävät levollisuuden tunnetta, mitkä puolestaan parantavat oppimiskykyä (Virolainen & Virolainen 2018, 162).

Säännöllinen liikunta lisää aivosolujen ja rakenteiden välisiä yhteyksiä, kasvattaa aivoissa olevien hiussuonten määrää sekä synnyttää uusia hermosoluja erityisesti oppimisen ja muistin keskuksena toimivaan hippokampukseen (Trudeau & Shephard 2008, 8). Liikunnan on todettu hidastavan muistin heikentymistä kasvattamalla hippokampuksen kokoa. Tämän seurauksena kognitiivisten häiriöiden riski pienentyy. Hippokampus sekä otsalohko vastaavat työmuistista sekä harkinta- ja päätöksentekokyvyistä. Lisäksi liikunta lieventää stressin oireita ja on myönteisesti yhteydessä keskittymiskykyyn. (Hansen & Sundberg 2015, 36–41.) Edellä mainitut tekijät lisäävät ihmisen oppimispotentiaalia ja kehittävät kognitiivisia tiedonkäsittely- ja tunnetaitoja. Myös keskittymisen ja tarkkaavaisuuden on todettu kehittyvän liikunnan avulla. Näin ollen liikunnalla on yhteys oppilaan parempaan koulumenestykseen. (Hansen & Sundberg 2015, 36–41; Trudeau & Shephard 2008, 8–9.)

Oppimistilanteisiin liittyvät motivaatio ja tunteet (Kantomaa ym. 2013, 14). Motivaatio ohjaa oppilasta toimimaan tavoitteellisesti ja innokkaasti. Motivoitunut oppilas keskittyy paremmin ja yrittää sitkeämmin tehtävien ratkaisemista. Lisäksi hän sitoutuu

opiskeluun ja suoriutuu tehtävistä laadukkaammin. (Jaakkola & Liukkonen 2013, 145.) Urheiluharrastukset ja koululiikunta ehkäisevät motivaatiota heikentäviä kokemuksia. Liikunnan avulla oppilas oppii selviytymään yksilöllisistä haasteista ja asettamaan korkeampia tavoitteita. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 13.)

Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia opetella tunteiden käsittelyä ja niiden säätelyä osana liikuntasuoritusta (Kantomaa ym. 2013, 14). Lisäksi se tukee oppilaan terveen itsetunnon ja persoonallisuuden kehittymistä. Liikunta-aktiivisuus lisää fyysisen pätevyyden kokemuksia. Oppilaan fyysiset pätevyyden tunteet parantavat itsetuntoa. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 13, 35.) Itsetunto toimii puolestaan osatekijänä koulumenestyksen ja liikunnan välillä (Syväoja ym. 2012, 22). Liikunta on myös yhteydessä parempaan minä- ja kehonkuvaan (Trudeau & Shephard 2008, 5). Edellisten lisäksi sosiaalinen vuorovaikutus on myös yksi keskeinen tekijä oppimisessa (Syväoja ym. 2012, 22). Liikunta ja urheiluharrastukset luovat nuorelle sosiaalisen kentän, jonka avulla liikunnan hyödyt siirtyvät oppimiseen (Kantomaa ym. 2013, 14).

Liikunnalla on yhteys tietyissä oppiaineissa menestymiseen (Blom 2011; Reed ym. 2010). Reed tutkimusryhmineen (2010) löysi koulumenestyksen ja liikunnan väliltä positiivisen yhteyden. Tutkimuksessa liikunnan lisääminen paransi koeryhmän suoriutumista merkitsevästi yhteiskuntatieteiden kokeissa. Koeryhmä pärjäsikin luonnontieteiden ja matematiikan sekä äidinkielen testeissä kontrolliryhmää paremmin, mutta tulos ei ollut tilastollisesti merkitsevää. (Reed ym. 2010.) Myös Blomin tutkimusryhmä (2011) löysi positiivisen yhteyden peruskouluikäisten oppilaiden koulumenestyksen ja liikunnallisuuden väliltä. Tutkimuksessa koulumenestystä mitattiin matemaattisten testien ja kielten kokeiden avulla. Tuloksissa kävi ilmi, että liikunnallinen oppilas suoriutuu erityisesti äidinkielen ja matematiikan kokeissa muita vertaisiaan paremmin. (Blom ym. 2011.)

Stephens ja Schaben (2002) löysivät urheilun ja koulumenestyksen väliltä positiivisen yhteyden. Tutkimuksessa otettiin huomioon oppilaan sukupuoli, oppiaineiden keskiarvo sekä valtakunnallisessa matematiikan kokeessa pärjääminen. Urheilijoiden (n=73) keskiarvot olivat sekä tytöillä että pojilla yleisluokkien oppilaisiin (n=63) verrattuna korkeampia. Lumpkin ja Favor (2012) vertailivat tutkimuksessaan kansalaisen urheilijoiden ja yleisluokkien oppilaiden koulumenestystä. Tutkimuksessa vertailtiin

urheilevien ja yleisluokkien oppilaiden keskiarvoa, valmistuvien arvosanoja sekä koulun keskeyttämistä. Tuloksista kävi ilmi, että urheilijoilla oli korkeammat keskiarvot kuin yleisluokkien oppilailla. Lisäksi urheilevat oppilaat suorittivat koulun loppuun yleisluokkien oppilaita todennäköisemmin. Tätä tuki myös Rishen (2003) tutkimus, jossa urheilijat valmistuivat yleisluokkien oppilaita todennäköisemmin yläkoulusta.

Xiaohuin (2016) tutkimuksessa urheilevat oppilaat menestyivät yleisluokkien oppilaita paremmin lukemisessa sekä matematiikan ja tieteen oppiaineissa. Tutkimuksen aineisto koostui 9200 yhdysvaltalaisesta oppilaasta. Koulumenestyksen lisäksi tutkimuksessa otettiin huomioon vanhempien sosioekonominen asema sekä oppilaan sukupuoli. Stephensin ja Schabenin (2002) tutkimuksessa urheilijat menestyivät matematiikan valtakunnallisissa kokeissa yleisluokkalaista paremmin. Prasadin (2012) tutkimuksessa vertailtiin urheilun yhteyttä koulumenestykseen oppilaan sukupuoli, arvosanat sekä urheiluharrastuksen parissa vietetty aika huomioiden. Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomakkeella. Aineisto koostui kahden uusi-seelantilaisen yläkoulun oppilaiden vastauksista. Tutkimuksessa urheilun ja koulumenestyksen väliltä ei löytynyt merkitsevää yhteyttä. Rishen (2003) tutkimuksessa urheilussa menestyvien oppilaiden arvosanat saattoivat puolestaan kärsiä urheilusta johtuvan paineen takia. Etenkin kilpailukauden aikana arvosanat olivat heikompia. Tutkimusaineisto koostui 252 oppilaasta.

Urheilulla on myös havaittu olevan myönteinen yhteys etenkin poikien koulumenestykseen (Prasad 2012; Videon 2002; Xiaohui 2016). Prasad (2012) ja Xiaohui (2016) toteavat urheilun olevan positiivisesti yhteydessä poikien koulumenestykseen. Urheilu oli myös Videonin (2002) tutkimuksessa yhteydessä erityisesti poikien koulumenestykseen sitä tukevalla tavalla. Tutkimuksen aineisto koostui Yhdysvaltain kouluterveyskyselyn vastauksista. Tutkimuksessa kartoitettiin koulumenestyksen lisäksi kouluttautumistavoitteita. Sen sijaan Aho ja Laitila (2015) selvittivät yhdeksäsluokkalaisten poikien ja tyttöjen liikunnallisen aktiivisuuden yhteyttä kouluttautumistavoitteisiin ja koulumenestykseen. Aineisto koostui kolmen yläkoulun yhdeksännen luokan oppilaista (n=338). Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyä, jonka avulla kartoitettiin oppilaiden koulumenestystä keskiarvon perusteella, kouluttautumistavoitteita ja liikunnallista aktiivisuutta sekä liikuntaharrastuksia. Tutkimuksessa liikunnan ja koulumenestyksen väliltä ei löydetty merkitsevää yhteyttä

kummankaan sukupuolen kohdalla. Liikunnalla ei havaittu olevan yhteyttä kouluttautumistavoitteisiin kummallakaan sukupuolella.

Kari, Pehkonen, Hutri-Kähönen, Raitakari ja Tammelin (2017) löysivät liikunta-aktiivisuuden ja koulumenestyksen väliltä positiivisen yhteyden. Liikunnallisesti aktiivinen oppilas jatkaa opintoja todennäköisemmin lukiossa ja suunnittelee hakevansa korkea-asteen koulutukseen (Kantomaa ym. 2010). Esimerkiksi Suomen Olympiakomitean (2002) urheilijoista suuri osa kertoo haluavansa suorittaa akateemisen loppututkinnon. Urheilu on myönteisesti yhteydessä oppilaan valmistumisprosenttiin (Lumpkin & Favor 2012; Rische 2003). Urheilun yhteys koulumenestykseen näyttäytyy koulumenestystä heikentävänä (Rische 2003) tai sitä tukevana tekijänä (Xiaohui 2016).

Taulukossa 1 esitellään liikunnan ja urheilun yhteyttä koulumenestykseen aiempien tutkimusten kautta. Tulokset on eritelty positiivisiin, neutraaleihin ja negatiivisiin yhteyksiin sen mukaan, miten liikunta ja urheilu ovat yhteydessä koulumenestykseen. Positiivinen yhteys tarkoittaa, että liikunta on myönteisesti yhteydessä koulumenestykseen. Neutraalissa yhteydessä liikunta ei ole yhteydessä koulumenestykseen sitä heikentävällä tai tukevalla tavalla. Negatiivisessa yhteydessä liikunnalla on kielteinen yhteys koulumenestykseen.

TAULUKKO 1. Liikunnan ja urheilun yhteys koulumenestykseen aiempien tutkimusten perusteella

Tutkimus	Tutkimustulos	Yhteys
Aho ja Laitila (2015) Suomi, n=338 oppilasta	Liikunnalla ei ole yhteyttä koulumenestykseen. Liikunnalla ei ole yhteyttä kouluttautumiseen.	Neutraali Neutraali
Blom, Alvarez, Zhang ja Kolbo (2011) , Yhdysvallat, n=2992 oppilasta	Liikunnalla on myönteinen yhteys koulumenestykseen. Liikunnallinen oppilas menestyy paremmin kokeissa.	Positiivinen Positiivinen
Kantomaa, Tammelin, Ebeling ja Taanila (2010)	Liikunnalla on myönteinen yhteys koulumenestykseen.	Positiivinen

Suomi, n=5457–7002	Liikunnalla on myönteinen yhteys kouluttautumiseen.	Positiivinen
Kari ym. (2017) Suomi, n=4168	Liikunta-aktiivisuudella on myönteinen yhteys koulumenestykseen.	Positiivinen
Lumpkin ja Favor (2012) , Yhdysvallat, n=yli 139 000 oppilasta	Urheilvilla oppilailla on korkeampi keskiarvo kuin yleisluokkien oppilailla.	Positiivinen
	Urheilvat oppilaat valmistuvat yleisluokkaa todennäköisemmin koulusta.	Positiivinen
Prasad (2012) , Uusi-Seelanti, n=86 oppilasta	Urheilulla ei ole yhteyttä koulumenestykseen.	Neutraali
	Urheilulla on myönteinen yhteys poikien koulumenestykseen.	Positiivinen
Reed ym. (2010) , Yhdysvallat, n=155 oppilasta	Liikunnalla on myönteinen yhteys koulumenestykseen.	Positiivinen
Rishe (2003) , Yhdysvallat, n=252 oppilasta	Urheilvat oppilaat valmistuvat yleisluokkaa todennäköisemmin koulusta.	Positiivinen
	Urheilulla on kielteinen yhteys koulumenestykseen.	Negatiivinen
Stephens ja Schaben (2002) , Yhdysvallat, n=136	Urheilvilla oppilailla on korkeampi keskiarvo kuin yleisluokkien oppilailla.	Positiivinen
	Urheilvat oppilaat suoriutuvat matematiikassa yleisluokkien oppilaita paremmin.	Positiivinen
Videon (2002) , Yhdysvallat, n=13 869	Urheilulla on myönteinen yhteys poikien koulumenestykseen.	Positiivinen
Xiaohui (2016) , Yhdysvallat, n=9200 oppilasta	Urheilvat oppilaat suoriutuvat matematiikassa, äidinkielessä ja tiedeaineissa yleisluokkien oppilaita paremmin.	Positiivinen
	Urheilulla on myönteinen yhteys poikien koulumenestykseen.	Positiivinen

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, minkälainen yhteys urheilulla on oppilaan koulumenestykseen ja kouluttautumistavoitteisiin. Tutkimuksessa vertaillaan liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden koulumenestystä sekä tarkastellaan oppilaiden motivaatiota ja suuntautumista jatko-opintoihin.

Viimeaikaisissa tutkimuksissa on havaittu, että liikunta on positiivisesti yhteydessä oppimiseen ja koulumenestykseen (Blom 2011; Reed 2010; Stephens & Schaben 2002). Lisäksi aikaisemmissa tutkimuksissa on löydetty positiivinen yhteys liikuntaluokilla opiskelevien poikien ja koulumenestyksen väliltä (Prasad 2012; Xiaohui 2016). Edellä mainituissa tutkimuksissa on keskitytty tarkastelemaan fyysisen aktiivisuuden eli liikunnan yhteyttä oppimiseen yleisellä tasolla. Urheilun yhteys koulumenestykseen näyttäytyy kuitenkin aikaisemmissa tutkimustuloksissa ristiriitaisena (Lumpkin & Favor 2012; Rishe 2003) ja lisätietoa tarvitaan. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa keskitytään urheilun ja koulumenestyksen yhteyden selvittämiseen.

Ensimmäiseksi tutkimuksessa vertaillaan liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden koulumenestystä yläkoulun alkaessa ja päättyessä. Tämän jälkeen koulumenestystä selvitetään valtakunnallisten kokeiden avulla. Viimeisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on tarkastella oppilaiden kouluttautumistavoitteita. Kaikkia kolmea tutkimuskysymystä vertaillaan luokkien sekä tyttöjen ja poikien välisten erojen kautta. Tutkimuksessa luokkien välisellä vertailulla tarkoitetaan jakoa liikunta- ja yleisluokkiin.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia eroja esiintyy liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden koulumenestyksessä yläkoulun alkaessa ja päättyessä?
2. Millaisia eroja esiintyy liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden valtakunnallisten koearvosanojen välillä?
3. Millaisia eroja esiintyy liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden kouluttautumistavoitteiden välillä?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Aineisto

Tutkijoille myönnettiin huhtikuun 2018 alkupuolella tutkimuslupa eräässä lounaissuomalaisessa kaupungissa. Tutkijat olivat yhteydessä neljään yläkouluun, joista löytyi yleisluokkien lisäksi liikuntaluokka. Kaksi koulua ilmoitti osallistuvansa tutkimukseen. Tämän jälkeen sovittiin tutkimukseen osallistuvien koulujen rehtoreiden kanssa aineistonkeruun ajankohdasta henkilökohtaisessa tapaamisessa. Tutkimusaineisto kerättiin kontrolloituna kyselynä yhdeksäsluokkalaisilta paperisella kyselylomakkeella. Anonyymiyden säilyttämiseksi tutkimukseen osallistuneista kouluista käytetään termejä koulu A sekä koulu B.

Tutkijat olivat paikalla kyselyitä tehtäessä koulussa A, huhtikuussa 2018. Koulun B kannalta kyselyt kerättiin opinto-ohjaajan toimesta toukokuussa. Opinto-ohjaaja oli saanut sekä suullisen että kirjallisen ohjeen kyselyiden suorittamiseen. Tutkimustilanteessa osallistujille kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, anonyymiydestä sekä osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Tutkimuksen aikana oppilailla oli mahdollisuus kysyä, jos jokin kohta jäi epäselväksi. Kyselylomakkeen täyttämiseen oppilailla meni aikaa noin kymmenen minuuttia. Lomakkeen palauttaneet oppilaat osallistuivat tutkimukseen.

Vastaukset saatiin 130 yhdeksäsluokkalaiselta. Koulun A mittauksiin osallistui yleisluokalta 20 sekä liikuntaluokalta 22 oppilasta. Koulussa B vastaavat luvut olivat 29 ja 59. Yleisluokkien oppilaita oli yhteensä 49 (pojat 26 %) ja liikuntaluokkien oppilaita 76 (pojat 30 %). Sukupuolten välistä vertailua koskevissa tutkimuskysymyksissä tutkimusaineiston ulkopuolelle jätettiin viisi oppilasta, jotka eivät olleet määrittäneet sukupuoltaan. Myös muiden tutkimuskysymysten osalta puutteelliset vastaukset jätettiin huomioimatta. Näin ollen tuloksissa esitetyt otoskoot saattavat vaihdella. Yleisluokkien kyselylomake (liite 1) piti sisällään kymmenen kysymystä ja liikuntaluokkalaisten lomake (liite 2) viisitoista kysymystä.

7.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston analysointi

Tämä tutkimus on vertaileva survey-tutkimus. Tutkittavina ilmiöinä toimivat yläkoulun yhdeksännen luokan oppilaiden koulumenestys ja kouluttautumistavoitteet. Edellä mainitut ovat tutkimuksen riippuvat muuttujat. Riippumaton muuttuja on joko yleis- tai liikuntaluokka tai sukupuoli.

Tutkimuksessa käytetty mittari koostui oppilaiden taustatiedoista, koulumenestystä ja kouluttautumista koskevista avoimista ja monivalintakysymyksistä sekä motivaatiota mittaavasta 20-osaisesta Likert-asteikollisesta kysymysosioista. Koska tutkimus suoritettiin anonyymiteettiä kunnioittaen, kysytyjä taustatietoja olivat koettu sukupuoli, ikä, koulu ja painotusluokka. Koettu sukupuoli ympyröitiin kahdesta vaihtoehdosta. Ikä täydennettiin avoimen vastauksen muodossa. Tutkittava koulu ja painotusluokka oli kirjattu lomakkeisiin valmiiksi. Liikuntaluokkien oppilailla oli yhteisten kysymysten lisäksi viisi urheiluharrastusta kartoittavaa lisäkysymystä (liite 2, kysymykset 3–7). Kyseiset lisäkysymykset koskivat urheiluharrastuksen lajimuotoa (joukkue- vai yksilölaji), urheilun tasoa, urheilulajissa vietettyä tuntimäärää ja harjoitusten lukumäärää viikossa sekä oppilaan tavoitetta urheilussa. Näihin kysymyksiin vastattiin ympyröimällä itselle sopivin vaihtoehto.

Koulumenestyksen mittaaminen. Koulumenestystä mitattiin oppilaiden todistusten keskiarvojen sekä viiden oppiaineen valtakunnallisten koearvosanojen avulla. Nämä viisi oppiainetta olivat pitkä (A1) englannin kieli, lyhyt (B1) ruotsin kieli, matematiikka, luonnontiede sekä yhteiskuntaoppi. Tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin huonon palautusprosentin takia luonnontieteen (18%) valtakunnallinen koe. Lisäksi yhteiskuntaopin valtakunnallinen koe jätettiin huomioimatta, sillä sen reliabiliteetti oli heikko. Todistusten keskiarvoista kysyttiin puolestaan alakoulun päättötodistuksen keskiarvo sekä viimeisimmän välitodistuksen, joulukuun 2017, keskiarvo. Alakoulun keskiarvo merkittiin puolen numeron tarkkuudella seitsemästä vaihtoehdosta. Vaihtoehdot esitettiin asteikolla alle kuuden keskiarvosta tasan kymmenen keskiarvoon. Yläkoulun välitodistuksen keskiarvo kirjattiin yhden desimaalin tarkkuudella avoimen vastauksen muodossa. Tutkimustilanteessa oppilaat saivat tarkistaa välitodistuksen

keskiarvon Wilma-järjestelmästä. Välitodistuksen keskiarvon vastausvaihtoehtona oli myös mahdollisuus valita “En muista keskiarvoani tarkalleen”.

Kouluttautumistavoitteiden mittaaminen. Kouluttautumistavoitteita mitattiin monivalintakysymysten sekä oppilaille laaditun motivaatiota ja kouluttautumista koskevan mittarin avulla. Oppilailta kysyttiin myös, mihin he hakivat kevään 2018 yhteishaussa. Vastausvaihtoehtoina olivat lukio, ammatillinen oppilaitos, ammatillinen oppilaitos, jossa aikoo suorittaa kaksoistutkinnon sekä vastausvaihtoehto “En tehnyt yhteishakua”. Tutkimuksessa käytetyn kyselylomakkeen mittarit kymmenen yleisluokalla (liite 1) ja viisitoista liikuntaluokalla (liite 2) perustuivat Gaston-Gaylesin (2005) muodostamaan Student Athletes’ Motivation toward Sports and Academics Questionnaire (SAMSAQ) -mittariin. Alkuperäisen kyselylomakkeen väittämiä muokattiin suomalaisille oppilaille ymmärrettävämpään sekä tutkimuskysymyksiä vastaavampaan muotoon. Alkuperäisen mittarin väittämistä suurin osa oli esitetty kielteisessä muodossa, kun taas tämän tutkimuksen mittarissa väittämät esitettiin myönteisessä muodossa.

Tutkimuksen mittari sisälsi väittämiä, joihin oppilaat vastasivat Likert-asteikolla: 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä. Kuudennella vaihtoehdolla (en osaa sanoa/kysymys ei koske minua) oppilaille annettiin mahdollisuus jättää vastaamatta kysymykseen. Näiden kahdenkymmenen väittämän avulla selvitettiin, miten motivoituneita oppilaat ovat hyvän koulumenestyksen saavuttamiseen sekä kartoittaa oppilaiden mielipiteitä kouluttautumiseen liittyen. Lisäksi mittarilla selvitetään liikunnan merkitystä oppilaan elämässä. Näistä motivaatio-väittämistä tarkastelun kohteeksi nostetaan tuloksissa kouluttautumista koskevat väittämät “Uskon, että pääsen hakemaani lukioon/ammattilliseen oppilaitokseen” (*I am confident that I can earn a college degree*) ja “Mielestäni on tärkeää hakea peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin”.

Aineisto analysoitiin IBM SPSS Statistics 25 -tietokoneohjelmalla. Aineistoa analysoitaessa pääpaino oli urheilun harrastamisen sekä koulumenestyksen ja kouluttautumisen välisillä yhteyksillä. Analyysimenetelminä käytettiin ristiintaulukointia ja khiin neliö -testiä. Testien tilastollista merkitsevyyttä tarkasteltiin p-arvolla, jossa tilastollisen merkitsevyyden raja-arvona käytettiin arvoa $p < 0,05$.

7.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen toteutuksessa pyrittiin huomioimaan mahdollisimman tarkasti tutkimuseettisyyden periaatteet sekä tutkittavien anonyymiyden säilyttäminen. Erään lounaissuomalaisen kaupungin sivistystoimialalta anottiin tutkimuslupa tutkimuksen toteutukselle. Lisäksi tutkimukseen osallistuvien koulujen rehtorit antoivat suostumuksensa. Ennen varsinaista aineistonkeruuta tutkittaville informoitiin tutkimuksen toteutustavasta sekä sen tavoitteista. Oppilaille kerrottiin tutkimukseen osallistumisen olevan vapaaehtoista sekä mahdollisuudesta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Tutkimusetiikkaa noudattaen alaikäisten oppilaiden vanhemmilta ei tarvittu suostumusta tutkimukseen osallistumiseen, sillä tutkimus suoritettiin anonyymisti oppitunnin aikana rehtoreiden luvalla. Lisäksi tutkimusaineisto säilytettiin koko tutkimuksen ajan lukollisessa kaapissa, johon vain tutkijoilla oli pääsy. Tutkimuksen jälkeen aineisto hävitetään tietosuojalain mukaan. Näin ollen yksittäisen vastaajan henkilöllisyys sekä koulu pysyy tunnistamattomana.

Tutkimuksen aineistonkeruun luotettavuutta lisää se, että tutkimuksessa käytetty kyselylomake on helposti toistettavissa sekä lomake on standardoitu. Kysymykset olivat vastaajille samassa muodossa ja järjestyksessä sekä oppilailla oli mahdollisuus pyytää tarkennusta tutkimuksen aikana, jos jokin kohta oli epäselvä. Anonyymiyden säilyttäminen koko tutkimuksen aikana lisää rehellisten vastausten antamista. Lisäksi aineisto kerättiin kummassakin koulussa yhdellä kerralla, valvottuna tutkijoiden ja muiden paikalla olleiden aikuisten toimesta. Tutkimusaineiston analyysissä on otettu huomioon yleisluokkalaisten pienempi osuus vastausmäärässä, joka oli koko tutkimusjoukosta noin 38 prosenttia ($n=49$). Tämä on suhteutettu prosentuaalisesti liikuntaluokkalaisten osuuteen. Näin ollen luokkien väliset erot ovat verrattavissa keskenään, eikä tämän osalta muodostu vääristyneitä tuloksia. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 233) mukaan luotettavuutta lisää myös tutkijatriangulaation toteutuminen. Tässä tutkimuksessa aineistonkeruuseen sekä erityisesti analysointiin ja tulkintaan osallistui kaksi tutkijaa, jolloin tutkimusongelmaa lähestyttiin useammasta näkökulmasta. (Hirsjärvi ym. 2009, 233.)

Tutkimuksen validiteetin arvioimisessa mittaustulosta verrataan todelliseen tietoon mitattavasta ilmiöstä. Tämän takia teoria on yhteydessä tutkimuksen validiteettiin.

Validiteettiin vaikuttaa myös otanta. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–232.) Tutkimukseen osallistui kaksi lounaissuomalaista yläkoulua, jotka valittiin harkinnanvaraisesti. Tämän vuoksi tuloksia ei voida yleistää koskemaan jokaista Suomen yläkoulua. Tuloksia tarkasteltaessa tulee ottaa myös huomioon eri oppilasmäärä luokkien välillä sekä suhteellisen pieni näyte (n=130). Tutkijat olivat paikalla vain mittauskoulun A koetilanteessa. Mittauskoulun B aineistonkeruun suorittanut opinto-ohjaaja sai sekä suulliset että kirjalliset ohjeet kyselylomakkeen täyttämiseen. Koetilanne koulussa B ei ole näin ollen täysin verrattavissa mittauskoulun A koetilanteeseen. Edeltä mainittujen seikkojen voidaan pitää tutkimuksen ulkoista validiteettia heikentävinä tekijöinä.

Kyselytutkimuksissa saattaa esiintyä myös satunnaisvirheitä muutamista eri syistä. Kyselystä ei välttämättä ilmene, kuinka hyvin vastaajat ovat perehtyneet kysyttävään aihealueeseen ja kuinka onnistuneita annetut vastausvaihtoehdot ovat. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.) Tässä tutkimuksessa perehtymättömyyden ei pitäisi olla ongelma, sillä oppilaat toivat esille omia kokemuksia ja mielipiteitä. Kyselylomakkeen kysymysten asettelussa puolestaan saattoi olla ongelmia, sillä osa vastaajista oli ymmärtänyt kysymyksen viisi tehtävänannon väärin. Tehtävänannossa valtakunnallisten kokeiden arvosanaa kysyttäessä, olisi yhteiskuntaopin oppiaineen kohdalla pitänyt olla tarkentavana kommenttina “taloustieto”.

Tutkimuksessa koulumenestys perustuu oppilaan ilmoittamiin todistusten keskiarvoihin sekä valtakunnallisten kokeiden arvosanoihin. Valtakunnallisten kokeiden arvosanat eivät saa vaikuttaa kielteisesti oppilaan päättöarviointiin (Luukka ym. 2008, 146–149). Tämän takia oppilaat eivät välttämättä panosta samalla tavalla valtakunnallisissa kokeissa menestymiseen. Luotettavuuden kannalta on hyvä pohtia, tuottavatko valtakunnalliset kokeet todenmukaisia koearvosanoja. Oppilaat ilmoittivat aineistonkeruussa todistusten keskiarvot subjektiivisesti. Tämän voidaan nähdä validiteettia heikentävänä tekijänä, sillä tutkittavien vastausten totuudenmukaisuudesta ei ole varmuutta. Ouakrim-Soivion (2016, 61) mukaan tutkimuksen numeraaliset mittarit ovat kuitenkin luotettavia, sillä kriteeriperusteissa annettu arviointipäätös, kuten koetulosten muuttuminen koearvosanaksi, määräytyy suoraa ilman arvioijan tulkintaa. Näin arviointipäätös pysyy mahdollisimman objektiivisena ja riippumattomana tulkinnoista. (Ouakrim-Soivio 2016, 61.)

8 TULOKSET

Tulososio koostuu kolmesta alaluvusta. Ensimmäisenä avataan oppilaiden koulumenestystä vertailemalla todistusten keskiarvoja. Toisessa alaluvussa tarkastellaan koulumenestystä mittaavia tuloksia valtakunnallisten koearvosanojen näkökulmasta. Kolmannessa alaluvussa esitellään, miten tutkimuksen yhdeksäsluokkalaiset kokivat jatkokouluttautumisen tärkeyden, kuinka luottavaisia he olivat opintojensa suhteen ja mihin he hakivat kevään 2018 yhteishaussa. Tuloksia tarkastellaan liikunta- ja yleisluokkien sekä sukupuolierojen kautta.

8.1 Oppilaiden koulumenestys yläkoulun alkaessa ja päättyessä

Liikuntaluokkien oppilaiden keskiarvo oli sekä alakoulun päättötodistuksessa että yhdeksännen luokan välitodistuksessa yleisluokkien oppilaita korkeampi (taulukko 2). Liikuntaluokkien keskiarvo alakoulun päättötodistuksessa sijoittui kyselylomakkeen keskiarvovertailussa 8,3–8,8 välille. Yleisluokilla vastaava keskiarvo oli matalampi, keskiarvolla 7,7–8,2. Khiin neliö -testin mukaan liikunta- ja yleisluokkien ero kuudennen luokan päättökieskiarvoissa oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($\chi^2(6)=26,856$; $p=0,001$). Yhdeksännen luokan välitodistuksessa liikuntaluokkien keskiarvo (8,7) oli 0,7 numeroa korkeampi kuin yleisluokkalaisten oppilaiden (8,0). Liikunta- ja yleisluokkien sekä yhdeksännen luokan välitodistuksen keskiarvon väliltä ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää eroa ($\chi^2(34)=40,020$; $p=0,220$). Lisäksi molempien luokkien keskiarvot pysyivät lähes samoina alakoulun päättötodistuksen keskiarvosta yläkoulun yhdeksännen luokan välitodistuksen keskiarvoon verrattuna.

TAULUKKO 2. Liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden keskiarvot kuudennen luokan päättyessä sekä yhdeksännen luokan välitodistuksessa (Ka 6 lk. $n=123$, Ka 9 lk. $n=120$)

Muuttuja	Liikuntaluokat	Yleisluokat	Khiin neliö -testi		
			χ^2	df	p-arvo
Ka 6 lk.	n=72–75 8,3–8,8	n=48 7,7–8,2	26,856	6	0,001
Ka 9 lk.	8,7	8,0	40,020	34	0,220

Liikuntaluokkalaisten tyttöjen todistusten keskiarvo kuudennen luokan päättötodistuksessa (8,9–9,4) oli korkeampi yleisluokkien tyttöihin (8,3–8,8) verrattuna (taulukko 3). Samoin liikuntaluokkaisten poikien keskiarvo kuudennen luokan todistuksessa (8,3–8,8) on korkeampi yleisluokkien oppilaiden keskiarvoon (7,7–8,2) verrattuna. Liikuntaluokkien sisällä tyttöjen keskiarvo oli kyselylomakkeen keskiarvovertailussa puoli numeroa suurempi (8,9–9,4) poikien keskiarvoon 8,3–8,8 verrattuna. Samoin yleisluokkien tyttöjen keskiarvo oli puoli numeroa suurempi keskiarvolla 8,3–8,8 vertaistensa poikien keskiarvoon 7,7–8,2. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen keskiarvot olivat kuudennen luokan päättyessä paremmat vertaistensa poikien keskiarvoihin verrattuna. Kuudennen luokan koulumenestyksen ja sukupuolen välillä havaittu ero oli khiin neliö -testin mukaan ($\chi^2(18)=59,568$; $p=0,001$) tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Liikuntaluokkien tyttöjen sekä poikien keskiarvot olivat vertaisiaan yleisluokkien oppilaita paremmat. Liikuntaluokkien tytöillä yhdeksännen luokan välitodistuksen keskiarvo (9,1) oli korkein muihin ryhmiin verrattuna. Liikuntaluokkien pojilla välitodistuksen keskiarvo (8,5) sijoittui yleisluokkien tyttöjen kanssa samalle keskiarvovertailun välille. Heikoin keskiarvo (7,8) oli yleisluokkien pojilla. Yläkoulun välitodistusten keskiarvojen sekä sukupuolen väliltä ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää eroa ($\chi^2(102)=117,490$; $p=0,140$).

TAULUKKO 3. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen ja poikien keskiarvot kuudennen luokan päättyessä sekä yhdeksännen luokan välitodistuksessa (n=118)

Muuttuja	Liikunta- luokkien tytöt	Yleis- luokkien tytöt	Liikunta- luokkien pojat	Yleis- luokkien pojat	Khiin neliö -testi		
					χ^2	df	p- arvo
	n=37	n=15	n=34	n=32			
Ka 6 lk.	8,9–9,4	8,3–8,8	8,3–8,8	7,7–8,2	59,568	18	0,001
Ka 9 lk.	9,1	8,5	8,5	7,8	117,490	102	0,140

8.2 Valtakunnalliset koearvosanat koulumenestyksen mittarina

Liikuntaluokkalaiset menestyivät yleisluokkien oppilaita paremmin valtakunnallisissa kokeissa (taulukko 4). Suurin numeraalinen koearvosanojen ero liikunta- ja yleisluokkien välillä oli lyhyen ruotsin kielen arvosanoissa puolen numeron erotuksella. Liikuntaluokkalaisten ruotsin kielen arvosana oli 7,5 kun taas yleisluokilla vastaava arvo oli 7,0. Tulos ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(19)=13,925$; $p=0,788$). Pitkässä englannin kielessä liikuntaluokkalaisten oppilaiden koearvosanojen keskiarvo (7,75) oli 0,25 numeroa parempi kuin yleisluokkien oppilailla. Englannin kielen koearvosanojen ja luokkien väliltä ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää yhteyttä ($\chi^2(19)=27,634$; $p=0,091$). Matematiikan oppiaineen kohdalla luokat suoriutuivat valtakunnallisesta kokeesta samalla keskiarvolla 7,25. Tässäkään oppiaineessa ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(21)=31,401$; $p=0,067$).

TAULUKKO 4. Liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden valtakunnallisten kokeiden tulokset (n=81–116)

Muuttuja	Ka liikuntaluokat n=53–68	Ka yleisluokat n=29–48	Khiin neliö -testi		
			χ^2	df	p-arvo
Englannin kieli, A1	7,75	7,50	27,634	19	0,091
Ruotsin kieli, B1	7,50	7,00	13,925	19	0,788
Matematiikka	7,25	7,25	31,401	21	0,067

Liikuntaluokkien tytöt menestyivät sekä englannin että ruotsin kielen valtakunnallisissa kokeissa yleisluokkien tyttöjä paremmin (taulukko 5). Englannin kielen valtakunnallisten koetulosten ero liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(17)=22,446$; $p=0,168$). Vastaavasti ruotsin kielen koetulokset tyttöjen välillä eivät olleet tilastollisesti merkitseviä ($\chi^2(17)=16,909$; $p=0,461$). Sen sijaan yleisluokkien tytöt menestyivät matematiikassa liikuntaluokkien tyttöjä paremmin. Ero ei ollut kuitenkaan tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(16)=25,991$; $p=0,054$). Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen erot koearvosanoissa vaihtelivat 0,25 numeron välillä. Liikuntaluokkien pojat menestyivät kaikissa kolmessa valtakunnallisessa kokeessa yleisluokkien poikia paremmin. Suurin ero koearvosanojen

vaihtelussa oli matematiikassa, jossa liikuntaluokkien pojilla oli puoli numeroa parempi keskiarvo kuin yleisluokkien pojilla (6,5). Poikien välinen ero matematiikan koetuloksissa ei ollut myöskään tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(18)=26,028$; $p=0,099$). Ainoa tilastollisesti melkein merkitsevä yhteys ($\chi^2(18)=29,415$; $p=0,044$) löytyi poikien pitkän englannin kielen koearvosanojen keskiarvovaihteluissa, jossa liikuntaluokkien poikien keskiarvo (7,75) oli 0,25 numeroa yleisluokkien poikia parempi.

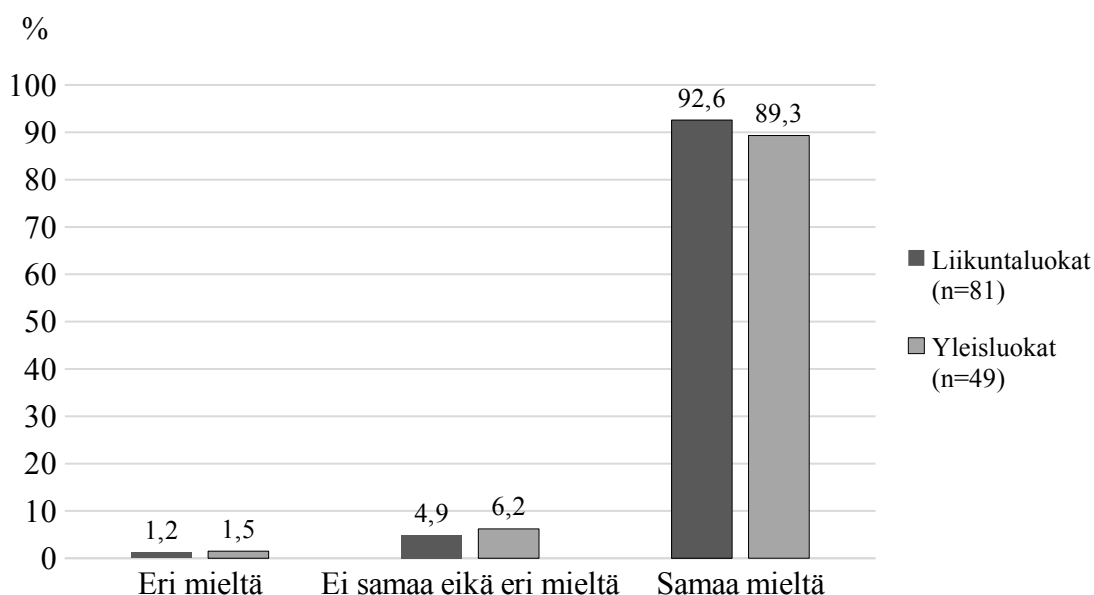
Ruotsin kielessä liikuntaluokkien tytöt (7,75) menestyivät yleisluokkien tyttöjä sekä yleis- että liikuntaluokkien poikia paremmin. Suurimmat oppiainekohtaiset erot arvosana-asteikolla olivat lyhyen ruotsin kielen ja matematiikan kohdalla, joissa liikuntaluokkien tytöillä oli numeron parempi koearvosana kun yleisluokkien pojilla. Tyttöjen ja poikien erot matematiikan arvosanoissa olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($\chi^2(63)=109,363$; $p=0,001$). Kun taas pitkän englannin ($\chi^2(57)=68,415$; $p=0,143$) ja lyhyen ruotsin ($\chi^2(57)=54,056$; $p=0,586$) kielten osalta tilastollisesti merkitsevää eroa ei löytynyt tyttöjen ja poikien väliltä.

TAULUKKO 5. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen ja poikien valtakunnallisten kokeiden tulokset (n=81–116)

Muuttuja	Ka liikuntaluokkien tytöt	Ka yleisluokkien tytöt	Ka liikuntaluokkien pojat	Ka yleisluokkien pojat	Khiin neliö -testi		
					n=25–34	n=15–17	n=27–34
Englannin kieli, A1	7,75	7,50	7,75	7,50	68,415	57	0,143
Ruotsin kieli, B1	7,75	7,50	7,00	6,75	54,056	57	0,586
Matematiikka	7,50	7,75	7,00	6,50	109,363	63	0,001

8.3 Yhdeksäsluokkalaisten kouluttautumistavoitteet

Jatko-opintoihin suuntautuminen. Liikunta- ja yleisluokkalaista oppilaista enemmistö vastasi jatko-opintojen tärkeyttä mittaavaan kysymykseen (“Mielestäni on tärkeä hakea peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin”) vähintään vastausvaihtoehdon “Jokseenkin samaa mieltä” (kuvio 1). Liikuntaluokkien oppilaista 92,6 prosenttia piti jatko-opiskelua vähintään jokseenkin tärkeänä. Yleisluokilla vastaava luku oli puolestaan 89,3 prosenttia. Khiin neliö -testin mukaan ryhmien välinen ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(4) = 3,358$; $p = 0,500$).

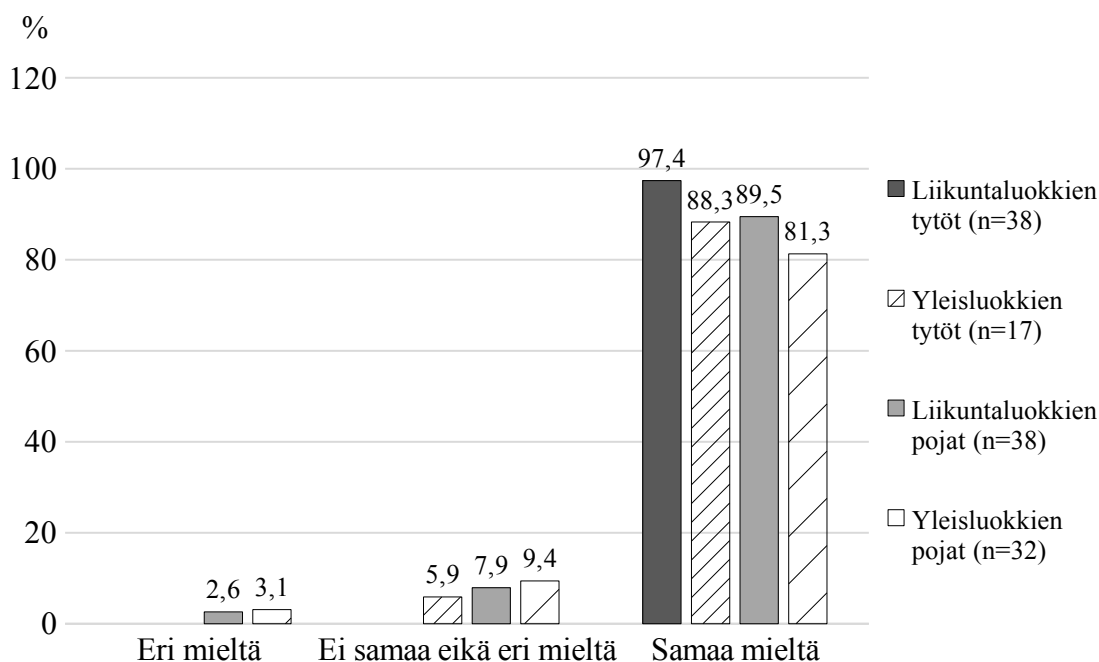

HUOM. Vastausvaihtoehdot: Eri mieltä = Täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä, Samaa mieltä = Jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä

KUVIO 1. Liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden vastaukset väitteeseen “Mielestäni on tärkeää hakea peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin.” (%) (n=130)

Liikunta- ja yleisluokkien tytöt pitivät jatko-opintoihin hakemista yleisemmin tärkeänä kuin vertaisensa pojat (kuvio 2). Liikuntaluokkien tytöistä 97,4 prosenttia sekä yleisluokkien tytöistä 88,3 prosenttia valitsivat opintojen tärkeyttä kysyttäessä vähintään vastausvaihtoehdon “Jokseenkin samaa mieltä”. Kun taas pojilla vastaavat arvot olivat 89,5 prosenttia liikuntaluokilla ja 81,3 prosenttia yleisluokilla. Liikuntaluokkien tytöt pitivät jatko-opintoja kaikista ryhmistä tärkeimpinä (97,4 %). Liikuntaluokkien tyttöillä

arvostus jatko-opintoja kohtaan oli 9,1 prosenttiyksikköä yleisempää kuin vertaisillaan pojilla. Liikunta- ja yleisluokkien tytöistä kukaan ei vastannut jatko-opintojen tärkeyttä koskevaan kysymykseen vaihtoehtoa “Jokseenkin eri mieltä” tai “Täysin eri mieltä”. Liikuntaluokkien pojista puolestaan 2,6 prosenttia vastasi olevansa vähintään “Jokseenkin eri mieltä”. Yleisluokkien pojilla vastaava määrä oli 3,1 prosenttia. Kuitenkaan kuviossa esitetyt tulokset eivät olleet tilastollisesti merkitseviä ($\chi^2(12)=9,593$; $p=0,652$).

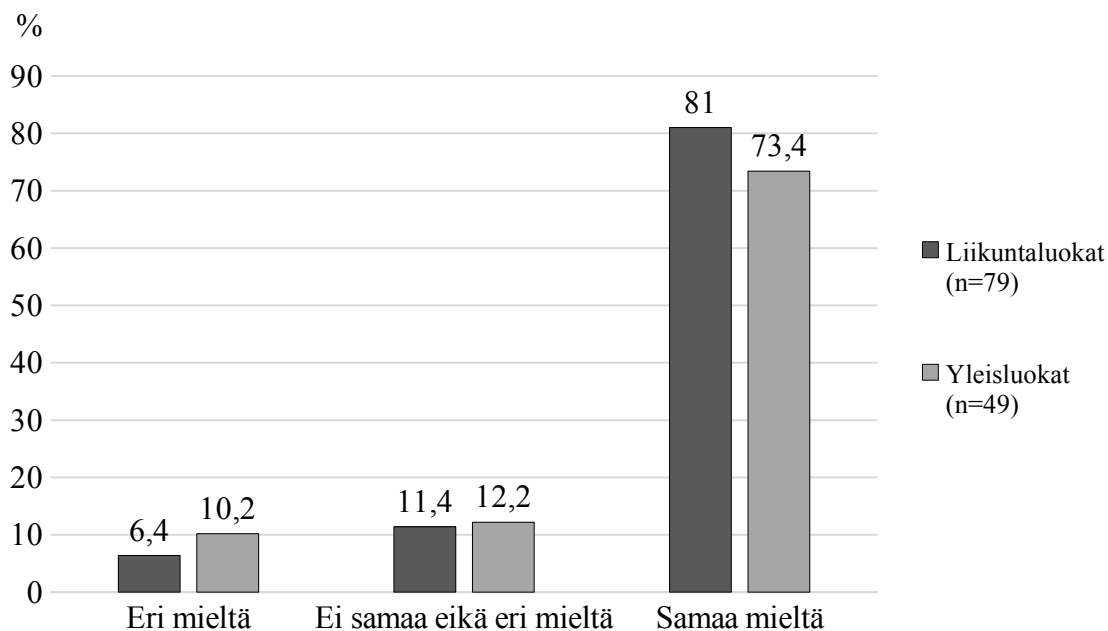

HUOM. Vastausvaihtoehdot: Eri mieltä = Täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä, Samaa mieltä = Jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä

KUVIO 2. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen ja poikien vastaukset väitteeseen “Mielestäni on tärkeää hakea peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin.” (%) (n=125)

Oppilaiden pätevyyden tunnetta jatko-opintoja kohtaan mitattiin kyselylomakkeessa kysymyksen “Uskon, että pääsen hakemaani lukioon/ammattilliseen oppilaitokseen”. Liikuntaluokkien (81 %) ja yleisluokkien (73,4 %) oppilaista suurin osa oli vähintään “Jokseenkin samaa mieltä” (kuvio 3). Yleisluokkien oppilaat vastasivat liikuntaluokkalaisia 3,8 prosenttiyksikköä yleisemmin vastausvaihtoehdon “Eri mieltä”. Liikunta- ja yleisluokkien vastaukset eivät poikenneet toisistaan paljoa. Lisäksi tyttöjen

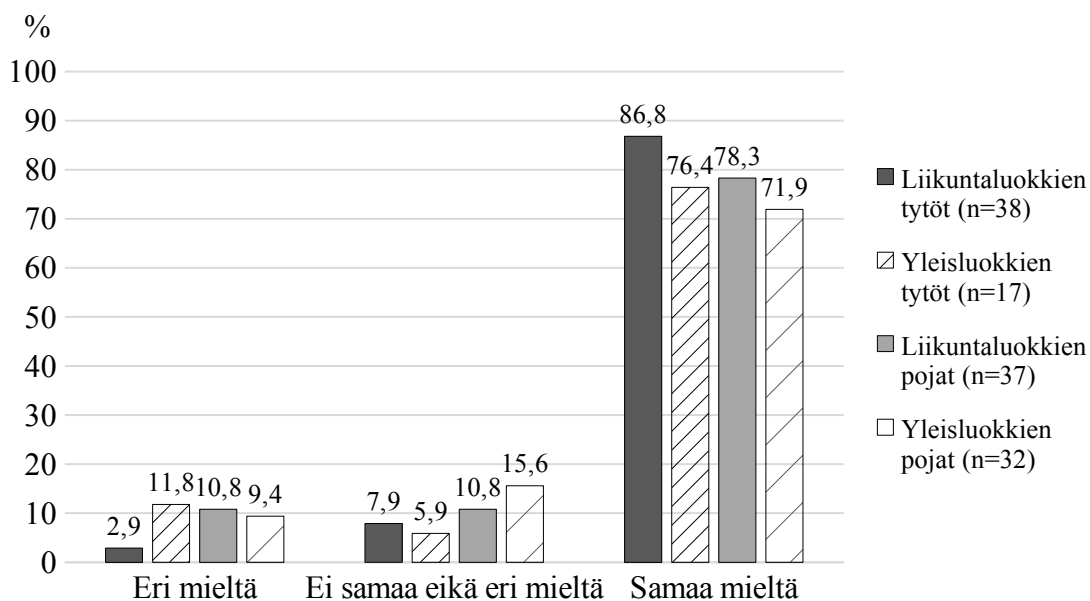
ja poikien sekä koetun pätevyyden väliltä ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää eroa ($\chi^2(5)=3,107$; $p=0,684$).

HUOM. Vastausvaihtoehdot: Eri mieltä = Täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä, Samaa mieltä = Jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä

KUVIO 3. Liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden vastaukset väitteeseen “*Uskon, että pääsen hakemaani lukioon/ammattilliseen oppilaitokseen.*” (%) (n=128)

Liikuntaluokkien (86,8 %) ja yleisluokkien (76,4 %) tytöt uskoivat pääsevänsä vertaisiaan poikia yleisemmin hakemaansa toisen asteen koulutukseen (kuvio 4). Pojilla vastaavat lukemat olivat liikuntaluokilla 78,3 sekä yleisluokilla 71,9 prosenttia. Liikuntaluokkalaisten tytöt uskoivat muita ryhmiä yleisemmin pääsevänsä hakemaansa toisen asteen koulutukseen. Liikuntaluokkalaisten tyttöjen ero muihin ryhmiin vaihteli 8,5–14,9 prosenttiyksikön välillä. Lisäksi liikuntaluokkien tytöt (2,9 %) vastasivat liikuntaluokkien poikiin (10,8 %) sekä yleisluokkien tyttöihin (11,8 %) ja poikiin (9,4 %) verrattuna harvemmin vastausvaihtoehdon “Eri mieltä”. Liikuntaluokkien pojat olivat yleisluokkien poikia 1,4 prosenttiyksikköä yleisemmin vastanneet vaihtoehdon “Eri mieltä”. Tyttöjen ja poikien sekä koetun pätevyyden väliltä ei löytynyt tilastollisesti merkitsevää eroa ($\chi^2(15)=13,707$; $p=0,548$).

HUOM. Vastausvaihtoehdot: Eri mieltä = Täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä, Samaa mieltä = Jokseenkin samaa mieltä ja täysin samaa mieltä

KUVIO 4. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen ja poikien vastaukset väitteeseen “*Uskon, että pääsen hakemaani lukioon/ammattilliseen oppilaitokseen.*” (%) (n=124)

Koulutusvalinta yhteishaussa. Liikuntaluokkalaiset (81,5 %) hakeutuivat yleisluokkien oppilaita (51,0 %) yleisemmin lukioon (taulukko 6). Tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($\chi^2(1)=91,000$; $p=0,001$). Yleisluokkalaiset hakeutuivat puolestaan 28,5 prosenttiyksikköä liikuntaluokkalaisia yleisemmin ammatilliseen koulutuslaitokseen. Liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden ero ammatilliseen koulutuslaitokseen suuntautumisessa oli myös tilastollisesti erittäin merkitsevä ($\chi^2(1)=30,000$; $p=0,001$). Lisäksi yleisluokkien oppilaat hakeutuivat 3,3 prosenttiyksikköä yleisemmin kaksoistutkintoon liikuntaluokkiin verrattuna. Ero oli tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(1)=8,000$; $p=0,005$). Yksi liikuntaluokan oppilas (1,2 %) jätti yhteishaun tekemättä.

Lukioihin suuntautuvista yhdeksäsluokkalaisista 32 prosenttia (n=40) ilmoitti hakeneensa yhteishaussa yleislukion sijasta erikoislukioihin. Erityisesti liikuntaluokkalaiset oppilaat hakivat painotettuihin erikoislukioihin. Liikuntaluokkalaisten suosituin hakukohteena ollut erikoislukio oli urheilulukio, johon haki 33 prosenttia (n=25) oppilaista. Muita hakukohteena olleita painotettuja lukioita olivat musiikki-, IB-, ilmaisutaito-, luonnontiede- sekä ICT-lukiot.

TAULUKKO 6. Liikunta- ja yleisluokkien oppilaiden hakeutuminen toisen asteen koulutukseen yhteishaussa (%) (n=130)

Yhteishaku	Liikuntaluokat	Yleisluokat	Khiin neliö -testi		
	n=81 (%)	n=49 (%)	χ^2	df	p-arvo
lukio	66 (81,5)	25 (51,0)	91,000	1	0,001
ammattillinen oppilaitos	10 (12,3)	20 (40,8)	30,000	1	0,001
kaksois- tutkinto	4 (4,9)	4 (8,2)	8,000	1	0,005
ei hakua	1 (1,2)	0 (0,0)	-	-	-

Liikuntaluokkien tytöt ja pojat hakivat yleisluokkien tyttöjä ja poikia yleisemmin lukioon (taulukko 7). Liikuntaluokkien tytöt ja yleisluokkien tytöt hakivat liikunta- ja yleisluokkien poikia yleisemmin lukioon. Lukioon suuntautumisen kannalta liikuntaluokkien tytöillä oli kaikista ryhmistä suurin prosenttiosuus (92,1 %). Liikuntaluokkien tytöt hakivat 21,5 prosenttiyksikköä yleisluokkien tyttöjä yleisemmin lukioon. Yleisluokkalaisten poikien suuntautuminen lukioon oli muita ryhmiä selvästi alhaisempi (40,6 %). Liikunta- ja yleisluokkalaisten poikien välinen ero lukioon hakeutumisessa oli 38,4 prosenttiyksikköä. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen ja poikien väliset erot lukioon suuntautumisessa olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($\chi^2(9)=270,000$; $p=0,001$). Yleisluokkien tytöistä 18,2 prosenttiyksikköä haki yleisemmin ammatilliseen oppilaitokseen kuin liikuntaluokkien tytöt (5,3 %). Yleisluokkien pojista puolet hakivat ammatilliseen oppilaitokseen. Liikuntaluokkalaisilla pojilla vastaava prosenttiosuus oli 10,5. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen ja poikien osalta erot ammatilliseen koulutukseen suuntautumisessa olivat puolestaan tilastollisesti erittäin merkitseviä ($\chi^2(9)=78,000$; $p=0,001$). Liikunta- ja yleisluokkien pojat hakivat tyttöjä yleisemmin kaksoistutkintoon, ero oli tilastollisesti merkitsevä ($\chi^2(9)=24,000$; $p=0,004$).

TAULUKKO 7. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen ja poikien hakeutuminen toisen asteen koulutukseen yhteishaussa (%) (n=125)

Yhteishaku	Liikunta- luokkien tytöt	Yleis- luokkien tytöt	Liikunta- luokkien pojat	Yleis- luokkien pojat	Khiin neliö -testi		
					χ^2	df	p- arvo
	n=38 (%)	n=17 (%)	n=38 (%)	n=32 (%)			
lukio	35 (92,1)	12 (70,6)	30 (79,0)	13 (40,6)	270,000	9	0,001
ammattillinen oppilaitos	2 (5,3)	4 (23,5)	4 (10,5)	16 (50,0)	78,000	9	0,001
kaksoistutkinto	1 (2,6)	1 (5,9)	3 (7,9)	3 (9,4)	24,000	9	0,004
ei hakua	0 (0,0)	0 (0,0)	1 (2,6)	0 (0,0)	-	-	-

9 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millainen yhteys urheilulla on oppilaan koulumenestykseen sekä jatkokoulutukseen suuntautumisessa. Tutkimuksessa vertailtiin kahden liikunta- ja yleisluokan oppilaiden koulumenestystä todistusten keskiarvojen ja valtakunnallisten kokeiden arvosanojen avulla. Lisäksi tarkasteltiin oppilaiden motivaatiota opintoja kohtaan sekä koulutusvalintoja kevään 2018 yhteishaussa. Tulokset osoittavat, että urheilu on yhteydessä parempaan koulumenestykseen sekä oppilaan jatkokoulutukseen suuntautumiseen. Tulokset kulkevat linjassa aikaisempien tutkimusten kanssa, joissa urheilun on todettu olevan positiivisesti yhteydessä koulumenestykseen (Lumpkin & Favor 2012; Stephens & Schaben 2002).

Tutkimuksessa liikuntaluokkien oppilaiden keskiarvot todistuksissa olivat sekä alakoulun päättyessä että yhdeksännen luokan välitodistuksessa yleisluokkien oppilaita paremmat. Lisäksi selvisi, että liikuntaluokkalaisten tyttöjen todistusten keskiarvot olivat korkeimmat muuhun tutkimusjoukkoon verrattuna. Tätä havaintoa tukivat myös Lumpkinin ja Favorin (2012) sekä Stephensin ja Schabenin (2002) tutkimukset, joissa urheilevilla oppilailla on todettu olevan parempi keskiarvo kuin yleisluokkien oppilailla. Liikuntaluokkalaisten parempaan koulumenestykseen voivat olla yhteydessä urheiluharrastuksissa opitut taidot, kuten yksilöllisistä haasteista selviytyminen ja korkeampien tavoitteiden asettaminen. Näiden taitojen on todettu ehkäisevän motivaation heikentymistä. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 13.) ja lisäävän keskittymiskykyä, yritteliäisyyttä sekä sitoutuneisuutta opiskelua kohtaan (Jaakkola & Liukkonen 2013, 145).

Liikuntaluokkalaiset menestyivät valtakunnallisissa kokeissa yleisluokkien oppilaita paremmin. Luokkien väliset erot valtakunnallisten kokeiden arvosanoissa eivät olleet kuitenkaan tilastollisesti merkitseviä. Liikunta- ja yleisluokkien tyttöjen keskinäisessä vertailussa huomattiin, että liikuntaluokkien tytöt pärjäsivät vertaisiaan paremmin pitkän englannin ja lyhyen ruotsin kielen kokeissa. Päinvastoin kuin aiemmissa tutkimuksissa (Stephens & Schaben 2002; Xiaohui 2016) yleisluokkien tytöt menestyivät puolestaan matematiikan kokeessa liikuntaluokkien tyttöjä paremmin. Poikien keskinäisessä vertailussa liikuntaluokkien pojat menestyivät kaikissa kolmessa

oppiaineessa yleisluokkien poikia paremmin, mutta ainoastaan pitkän englannin kielen kokeessa tulos oli tilastollisesti melkein merkitsevä. Tulos tukee aikaisempia tutkimuksia, joissa urheilulla on havaittu olevan myönteinen yhteys etenkin poikien koulumenestykseen (Prasad 2012; Videon 2002; Xiaohui 2016).

Kouluttautumistavoitteita koskevista tuloksista selvisi, että enemmistö sekä yleis- että liikuntaluokkien oppilaista pitivät jatko-opintoihin hakemista tärkeänä. Liikuntaluokkien oppilaat pitivät jatko-opintoja yleisemmin tärkeänä kuin yleisluokkien oppilaat. Liikunta- ja yleisluokkien oppilaista suurin osa uskoi pääsevänsä hakemaansa toisen asteen koulutukseen. Tytöt uskoivat poikia enemmän pääsevänsä jatko-opintoihin. Kevään 2018 yhteishaussa liikuntaluokkalaiset hakivat yleisluokkien oppilaita useammin lukioon. Lisäksi lähes kolmasosa kaikista lukioon suuntautuvista oppilaista ilmoittivat hakevansa erikoislukioon, joista suosituimpana hakukohteena oli urheilulukio. Yleisluokkalaiset hakivat puolestaan liikuntaluokkalaisia useammin ammatilliseen oppilaitokseen sekä suorittamaan kaksoistutkintoa. Erityisesti poikien välisessä vertailussa selvisi huomattava ero jatko-opintoihin suuntautumisessa. Yleisluokkien pojista puolet hakivat ammatilliseen oppilaitokseen, kun taas liikuntaluokkalaisista pojista suurin osa suuntasi lukioon. Tulokset ovat linjassa aikaisempien havaintojen kanssa. Suurin osa urheilijoista jatkaa opintoja lukiossa ja suunnittelee hakevansa ylioppilastutkinnon jälkeen suorittamaan akateemista korkeakoulututkintoa (Kantomaa ym. 2010; Suomen Olympiakomitea 2002).

Tutkimustulokset toisen asteen koulutukseen suuntautumisessa puoltavat tilastokeskuksen vuoden 2017 raporttia yleisluokkien osalta. Suomen virallisen tilaston (2017) tilaston selvityksen mukaan 53 prosenttia oppilaista haki lukioon ja 41 prosenttia puolestaan suuntasi ammatilliseen oppilaitokseen. Tässä tutkimuksessa liikuntaluokkien oppilaista jopa 81,5 prosenttia sekä yleisluokkien oppilaista 51 prosenttia haki peruskoulun jälkeen lukioon. Ammatilliseen tutkintoon suuntasi liikuntaluokilta vain 12,3 prosenttia ja yleisluokilta puolestaan 40,8 prosenttia oppilaista. Liikuntaluokkien tulokset poikkeavat melko suurissa määrin tilastokeskuksen prosentuaalisista keskiarvoista. Näin ollen voidaan todeta, että tutkimuksessa liikuntaluokalla opiskelevat suuntautuvat tilastokeskuksen vuoden 2017 raportin keskiarvoa enemmän lukioon sekä keskiarvoa vähemmän ammatilliseen oppilaitokseen. Yleisluokkien oppilaiden tulokset kulkevat puolestaan linjassa keskiarvotulosten kanssa. Kurssimuotoinen opetus

lukioissa antaa myös joustoa opintojen suorittamiselle (Stähle 2005, 21). Tämä saattaa olla yksi syy, miksi erityisesti urheilijat kokevat lukion sopivana vaihtoehtona opintojen ja urheilun yhdistämiselle.

9.1 Tutkimuksen vahvuudet ja heikkoudet

Tutkimuksessa luokkakohtaisen vertailun lisäksi tyttöjen ja poikien tarkastelu koulumenestyksen ja kouluttautumistavoitteiden suhteen toi uuden näkökulman aiheeseen. Tämän lisäksi koulumenestystä mitattiin useamman eri muuttujan kautta. Nämä muuttujat olivat kuudennen luokan päättötodistuksen ja yhdeksännen luokan välitodistuksen keskiarvot sekä kolmen oppiaineen valtakunnalliset koearvosanat. Kyselyyn vastanneiden korkea palautusprosentti (100 %) lisäsi tutkimuksen luotettavuutta. Valtakunnallisten kokeiden arvosanojen tarkastelu tuki koulumenestyksen mittaamista. Lisäksi aineisto kerättiin koulukohtaisesti yhden oppitunnin aikana, jolloin tutkittavat eivät voineet olla yhteyksissä toisiinsa.

Tutkimusta heikentävinä tekijöinä voidaan kuitenkin pitää muutamaa asiaa. Oppilaiden ilmoittamien todistusten keskiarvoista ei selviä, oliko niihin sisällytetty taito- ja taideaineet. Tutkimuksessa ei otettu myöskään huomioon liikuntaluokalla urheilun lopettaneiden oppilaiden osuutta, eikä sosioekonomisen taustan yhteyttä oppilaan koulumenestykseen. Hautamäen (2010) mukaan sosioekonomisen taustan on todettu olevan merkittävä tekijä oppilaan koulumenestyksen mittaamisessa. Oppilaan yksilöllisten ominaisuuksien lisäksi koulumenestykseen on yhteydessä oppimisympäristö (Hautamäki 2010, 125–127). Lopuksi tulee huomioida, että urheilu on vain yksi koulumenestykseen myönteisesti yhteydessä oleva tekijä.

9.2 Jatkotutkimusehdotuksia

Tutkimustuloksista voidaan todeta, että urheilu oli myönteisesti yhteydessä oppilaan koulumenestykseen sekä jatkokoulutukseen. Tämän vuoksi olisi mielenkiintoisia tutkia tulevaisuudessa, oppivatko urheilijat harrastuksen kautta ominaisuuksia, jotka ovat hyödyksi koulussa. Liikunnan kautta opitaan usein sinnikkääksi. Sinnikkyyden on

puolestaan todettu olevan yhteydessä koulumenestykseen älykkyyttä yleisemmin. (Virolainen & Virolainen 2018, 68.) Lisäksi uuden näkökulman voisi tuoda luonteenpiirteiden ja temperamenttien tutkiminen, sillä motivaation ja temperamentin on todettu olevan yhteydessä koulumenestykseen (Keltikangas-Järvinen 2014, 61; Soini 2006, 23). Näin ollen, olisi mielenkiintoista tutkia, valikoituuko urheilijoiksi tietynlaiset persoonat ja ovatko nämä ominaisuudet yhteydessä parempaan koulumenestykseen.

Kyselylomakkeiden vastauksista kävi myös ilmi, että osa liikuntaluokkien oppilaista oli lopettanut liikuntaharrastuksensa tai ei harrastanut sitä enää yhtä aktiivisesti kuin ennen. Tämän vuoksi jatkotutkimuksissa tulisi keskittyä tutkimaan urheiluluokkia. Urheiluluokkia tarkastelemalla voidaan saada tietoa tavoitteellisen kilpaurheilun yhteydestä koulumenestykseen ja kouluttautumistavoitteisiin sekä tietoa siitä, miten kouluissa tulisi tukea urheilijoita heidän opintojensa aikana. Oleellista olisi myös lähestyä kvalitatiivisesta näkökulmasta urheiluluokilla opiskelevia oppilaita ja tarkastella, kuinka hyödyllisenä he kokevat opiskelun Suomen Olympiakomitean urheiluyläkouluissa. Tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin myös vanhempien sosioekonomisen taustan yhteys oppilaan koulumenestystä ja kouluttautumistavoitteita selittävänä tekijänä. Tämän huomioiminen yhtenä tutkimuksen muuttujana olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, jotta voidaan selittää luotettavammin oppilaiden koulumenestykseen yhteydessä olevia tekijöitä. Lisäksi liikuntaharrastusten lajikohtainen vertailu yksilö- ja joukkuelajien välillä voisi tuoda lisää syvyyttä tutkimukselle.

“In order for man to succeed in life, God provided him with two means, education and physical activity. Not separately, one for the soul and the other for the body, but for the two together. With these means, man can attain perfection.”

— Plato

LÄHTEET

- Aho, T. & Laitila, J. 2015. Yhdeksäsluokkalaisten fyysisen aktiivisuuden yhteydet koulumenestykseen ja jatko-opintosuunnitelmiin. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikka. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Aunola, K. 2005. Motivaation kehitys ja merkitys kouluikässä. Teoksessa K. Salmela-Aro & J.-E. Nurmi (toim.), Mikä meitä liikuttaa. Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Keuruu: Otava kirjapaino Oy, 105–126.
- Arajärvi, P. & Aalto-Setälä, M. 2004. Opetuslainsäädännön käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Atjonen, P. 2007. Hyvä, paha arviointi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Blom, L. C., Alvarez, J., Zhang, L., & Kolbo, J. 2011. Associations between health-related physical fitness, academic achievement and selected academic behaviors of elementary and middle school students in the state of Mississippi. *Journal of Research*, Vol. 6, Nro. 1.
- Gaston-Gayles, J. L. 2005. The factor structure and reliability of the student athletes' motivation toward sports and academic questionnaire (SAMSAQ). *Journal of College Student Development*, Vol. 46, No. 3, 317–327.
- Haataja, J. & Sarajärvi J. 2013. Nuorten fyysistä aktiivisuutta mittaamassa. Liikuntaluokkalaisten ja normaaliluokkalaisten vertailu Polar Active® -aktiivisuusmittareilla. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikka. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Hansen, A. & Sundberg, C. J. 2015. Liikunta - paras lääke: Harjoittele tehokkaammin, voi paremmin, elä pitempään. Karkkila: Mäkelä.
- Hautamäki, P. 2010. Nuoren heikon koulumenestyksen varhaiset piirteet. Teoksessa V. Närhi, H. Seppälä & P. Kuikka (toim.), Laaja-alaiset oppimisvaikeudet. Porvoo: WS-Bookwell Oy, 124–135.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Jaakkola, T. & Liukkonen, J. 2013. Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Järvinen, T. 2003. Urheilijoita, taiteilijoita ja IB-nuoria. Lukioden erikoistuminen ja koulukasvatuksen murros. Helsinki: Hakapaino.
- Kalaja, S. 2014. Oppilaitokset, urheiluakatemit ja puolustusvoimat valintoja ohjaavina järjestelminä. Teoksessa K. Mononen (toim.), Tavoitteena nuoren urheilijan hyvä päivä 2014. Helsinki: Edita Prima Oy, 84–86.

Kantomaa, M., Syväoja, H. & Tammelin, T. 2013. Liikunta - hyödyntämätön voimavara oppimisessa ja opettamisessa? *Liikunta & Tiede* 4/2013, 12–17.

Kantomaa, M., Tammelin, T., Ebeling, H. & Taanila, A. 2010. Liikunnan yhteys nuorten tunne-elämän ja käyttäytymisen häiriöihin, koettuun terveyteen ja koulumenestykseen. *Liikunta & tiede*, Vol. 47, No. 6, 30–37.

Kari, J.T., Pehkonen, J., Hutri-Kähönen, N., Raitakari, O.T. & Tammelin, T.H. 2017. Longitudinal associations between physical activity and educational outcomes. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, Vol. 49, No. 11, 2158–2166.

Keltikangas-Järvinen, L. 2014. *Temperamentti ja koulumenestys*. Juva: WS Bookwell Oy.

Lahtinen, M. & Lankinen, T. 2018. *Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä*. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Lumpkin, A., & Favor, J. 2012. Comparing the academic performance of high school athletes and non-athletes in Kansas in 2008–2009. *Journal of Sport Administration & Supervision* 4 (1), 41–62. Published online May, 2012.

Luukka, M-R., Pöyhönen, S., Huhta, A., Taalas, P., Tarnanen, M. & Keränen, A. 2008. *Maailma muuttuu – mitä tekee koulu? Äidinkielen ja vieraiden kielten tekstikäytännöt koulussa ja vapaa-ajalla*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Mertaniemi, M. & Miettinen, M. 1998. *Suuntana hyvinvointi: mitkä ovat liikunnan mahdollisuudet?* Jyväskylä: Likes.

Metsä-Tokila, T. 2001. *Koulussa ja kentällä: Vertaileva tutkimus huipulle tähtäävän urheilun ja koulutuksen yhdistämisestä*. Turku: Turun yliopisto.

Miettinen, K., Aunola, U., Niemelä, R., Stenroos, H., Alaläykkölä, V., Lehto, P. & Kannisto, M. 2007. *Ammatillinen peruskoulutus*. Teoksessa T. Aro, T. Siiskonen & T. Ahonen (toim.), *Ymmärsinkö oikein? Kielelliset vaikeudet nuoruusiässä*. Juva: WS Bookwell Oy, 266–291.

Opetushallitus 2014. *Peruskoulun Opetussuunnitelman Perusteet 2014*. Helsinki: Opetushallitus.

Ouakrim-Soivio, N. 2013. *Toimivatko päättöarvioinnin kriteerit? Oppilaiden saamat arvosanat ja Opetushallituksen oppimistulosten seuranta-arviointi koulujen välisten osaamiserojen mittareina*. Opetushallitus. Tampere: Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy. Viitattu 16.11.2018 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41026/ouakrim-soivio_vaitoskirja.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ouakrim-Soivio, N. 2016. *Oppimisen ja osaamisen arviointi*. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy

Pirttiniemi, J. 2000. Koulukokemukset ja koulutusratkaisut: Peruskoulun vaikuttavuuden tarkastelu oppilasnäkökulmasta. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Prasad, V.V. 2012. Students and sports: the association between participation in sports and academic achievement. New Zealand: Massey University, College of Education.

Pääkkönen, R., Koivula P., Sihvo, A. & Siiskonen, T. 2007. Lukiokoulutus. Teoksessa T. Aro, T. Siiskonen & T. Ahonen (toim.), Ymmärsinkö oikein? Kielelliset vaikeudet nuoruusiässä. Juva: WS Bookwell Oy, 292–309.

Reed, J., Einstein, G., Hahn, E., Hooker, S., Gross, V., & Kravitz, J. 2010. Examining the impact of integrating physical activity on fluid intelligence and academic performance in an elementary school setting : a preliminary investigation. *Journal of Physical Activity & Health*.

Rishe, P.J. 2003. A reexamination of how athletic success impacts graduation rates: comparing student-athletes to all other undergraduates. *The American Journal of Economics and Sociology*, Vol. 62, No. 2, 407–427.

Soini, M. 2006. Motivaatioilmaston yhteys yhdeksäsluokkalaisten fyysiseen aktiivisuuteen ja viihtymiseen koulun liikuntatunneilla. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Stephens, L. J. & Schaben, L. A. 2002. The effect of interscholastic sports participation on academic achievement of middle level school students. *NASSP Bulletin*, Vol. 86, No. 630. 34–41.

Suomen Olympiakomitea. 2002. Huippu-urheilu 2000-luvulla: Strategia suomalaisen huippu-urheilun kehittämiseksi 2002–2006. Helsinki: Suomen Olympiakomitea.

Suomen Olympiakomitea. 2017. Urheiluyläkoulu kokeilu. Viitattu 8.1.2019 <https://www.olympiakomitea.fi/huippu-urheilu/urheiluakatemiaohjelma-2/opinto-ja-uraohjaus-2/ylakoulutoiminta-2/urheiluylakoulukokeilu/>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Koulutukseen hakeutuminen. ISSN=1799-4500. 2017. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 14.12.2018 http://www.stat.fi/til/khak/2017/khak_2017_2018-12-13_tie_001_fi.html

Syvöja, H., Kantomaa, M., Laine, K., Jaakkola, T., Pyhältö, K. & Tammelin, T. 2012. Liikunta ja oppiminen. Helsinki, Suomi: Opetushallitus.

Stähle, B. 2005. Toisen asteen koulu Pohjoismaissa. Toisen asteen koulujen pohjoismainen vertailu. "Pohjoismainen ISUSS-raportti". Helsinki: Taittatalo PrintOne. Viitattu 16.11.2018 https://karvi.fi/app/uploads/2014/09/KAN_4.pdf

Trudeau, F. & Shephard, R.J. 2008. Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*.

Videon, T. M. 2002. Who plays and who benefits: gender, interscholastic athletics, and academic outcomes. *Sociological Perspectives*, Vol. 45, Nro. 4. 415–444.

Virolainen, H. & Virolainen, I. 2018. Mielen voima oppimisessa. Helsinki: Oy Nord Print Ab.

Xiaohui, G. 2016. The effect of participation in school sports on academic achievement among middle school children. Lehigh University.

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake yleisluokille

KYSELYLOMAKE

YLÄKOULUN NIMI

Vastaa seuraaviin kysymyksiin ympyröimällä sinua parhaiten kuvaava vaihtoehto tai täydentämällä vastaus.

1. Koettu sukupuoli

- a. tyttö
- b. poika

2. Ikä _____

3. Keskiarvoni alakoulun päättötodistuksessa. Ympyröi Sinun keskiarvoa lähimpänä oleva vaihtoehto.

<6,5	6,5-	7,1-	7,7-	8,3-	8,9-	9,5-
	7,0	7,6	8,2	8,8	9,4	10,0

4. Keskiarvoni viimeisimmässä (joulukuun 2017) välitodistuksessa desimaalin tarkkuudella.

Keskiarvoni (joulukuun 2017) välitodistuksessa _____

[] En muista keskiarvoani tarkalleen.

5. Täydennä taulukkoon saamasi arvosana yhdeksännen luokan valtakunnallisista kokeista.

Oppiaine	Arvosana
Englannin kieli, A1	
Ruotsin kieli, B1	
Matematiikka	
Luonnontiede	
Yhteiskuntaoppi	

6. Kevään 2018 yhteishaussa hain

- lukioon.
- ammattilliseen oppilaitokseen.
- ammattilliseen oppilaitokseen, jossa aion suorittaa kaksoistutkinnon.
- En tehnyt yhteishakua.

Seuraavat kysymykset (7 ja 8) koskevat niitä, jotka valitsivat edellisessä kysymyksessä vastaukseksi kohdan a.

7. Hakemani lukio on

- yleislukio
- erikoislukio, mikä linja? _____

8. Tavoitteeni lukion suorittamisen jälkeen on

- hakea opiskelemaan yliopistoon.
- hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun.
- En aio hakea jatko-opintoihin lukion jälkeen.
- En tiedä vielä, mitä haluan tehdä lukion jälkeen.

Seuraava kysymys (9) koskee niitä, jotka valitsivat 6. kysymyksessä vastaukseksi kohdan d.

9. En tehnyt kevään 2018 yhteishakua, koska

- a. aion siirtyä suoraan työelämään.
 b. aion suorittaa kymppiluokan.
 c. en tiedä vielä mitä haluan.
 d. muu syy, mikä: _____

10. Rastita Sinua parhaiten kuvaava vastausvaihtoehto.

KYSYMYKSET	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa/ Kysymys ei koske minua
1. Olen tyytyväinen arvosanoihini.						
2. Teen paljon töitä koulumenestyksen suhteen.						
3. Koulumenestys on minulle tärkeää.						
4. Olen hyvin motivoitunut opiskelija.						
5. Minua ei kiinnosta opiskelu tällä hetkellä.						
6. Minulle on tärkeää pärjätä opinnoissa yhtä hyvin kuin vertaiseni.						
7. Uskon, että tulen pärjäämään opinnoissani tulevaisuudessakin.						
8. Uskon, että pääsen hakemaani lukioon/ammattilliseen oppilaitokseen.						

9. Mielestäni on tärkeää hakea peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin.						
10. Huoltajalleni on tärkeää, että jatkan opintoja peruskoulun jälkeen.						
11. Koen toisinaan läheisiltä painetta koskien opiskelua.						
12. Olen itsevarma ja tiedän selviytyväni erilaisista haasteista.						
13. En lannistu vastoinkäymisistä.						
14. Tiedän mitä tulevaisuudeltani haluan.						
15. Urheilu on minulle opiskelua tärkeämpää.						
16. Olen erittäin kilpailuhenkinen.						
17. Minulle on tärkeä päästä tavoitteisiin, jotka itselleni asetan.						
18. Olen valmis tekemään paljon töitä menestyksen eteen.						
19. Pystyn työskentelemään paineen alaisena.						
20. Olen luonteeltani tavoitteellinen.						

Kiitos vastaamisesta!

Tilaa kommenteille ja täydennyksille.

Liite 2: Kyselylomake liikuntaluokille

KYSELYLOMAKE

YLÄKOULUN NIMI LIIKUNTALUOKKA

Vastaa seuraaviin kysymyksiin ympyröimällä sinua parhaiten kuvaava vaihtoehto tai täydentämällä vastaus.

1. Koettu sukupuoli

- a. tyttö
- b. poika

2. Ikä _____

3. Urheilulajini on

- a. yksilölaji
- b. joukkuelaji

4. Urheilen

- a. harrastetasolla
- b. SM-tasolla
- c. maajoukkueetasolla
- d. kansainvälisellä tasolla
- e. muu, mikä? _____

5. Harjoittelen viikossa

- a. 10-15h
- b. 15-20h
- c. 20-25h
- d. 25-30h

6. Harjoitusten lukumäärä viikossa _____

7. Tavoitteeni urheilussa

- tavoittelen ammattiuurheilijan uraa.
- tavoittelen kansainvälisen huippu-urheilijan uraa
- tavoittelen kansallisen tason uraa (SM)
- minulla ei tavoitteita urheilulle

8. Keskiarvoni alakoulun päättötodistuksessa. Ympyröi Sinun keskiarvoa lähimpänä oleva vaihtoehto.

<6,5	6,5- 7,0	7,1- 7,6	7,7- 8,2	8,3- 8,8	8,9- 9,4	9,5- 10,0
------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--------------

9. Keskiarvoni viimeisimmässä (joulukuun 2017) välitodistuksessa desimaalin tarkkuudella.

Keskiarvoni (joulukuun 2017) välitodistuksessa _____

[] En muista keskiarvoani tarkalleen.

10. Täydennä taulukkoon saamasi arvosana yhdeksännen luokan valtakunnallisista kokeista.

Oppiaine	Arvosana
Englannin kieli, A1	
Ruotsin kieli, B1	
Matematiikka	
Luonnontiede	
Yhteiskuntaoppi	

11. Kevään 2018 yhteishaussa hain

- lukioon.
- ammattilliseen oppilaitokseen.
- ammattilliseen oppilaitokseen, jossa aion suorittaa kaksoistutkinnon.
- En tehnyt yhteishakua.

Seuraavat kysymykset (12 ja 13) koskevat niitä, jotka valitsivat edellisessä kysymyksessä vastaukseksi kohdan a.

12. Hakemani lukio on

- a. yleislukio
b. erikoislukio, mikä linja? _____

13. Tavoitteeni lukion suorittamisen jälkeen on

- a. hakea opiskelemaan yliopistoon.
b. hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun.
c. En aio hakea jatko-opintoihin lukion jälkeen.
d. En tiedä vielä, mitä haluan tehdä lukion jälkeen.

Seuraava kysymys (14) koskee niitä, jotka valitsivat 11. kysymyksessä vastaukseksi kohdan d.

14. En tehnyt kevään 2018 yhteishakua, koska

- a. aion siirtyä suoraan työelämään.
b. aion suorittaa kymppiluokan.
c. en tiedä vielä mitä haluan.
d. muu syy, mikä: _____

15. Rastita Sinua parhaiten kuvaava vastausvaihtoehto.

KYSYMYKSET	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa/ Kysymys ei koske minua
1. Olen tyytyväinen arvosanoihini.						
2. Teen paljon töitä koulumenestyksen suhteen.						
3. Koulumenestys on						

minulle tärkeää.						
4. Olen hyvin motivoitunut opiskelija.						
5. Minua ei kiinnosta opiskelu tällä hetkellä.						
6. Minulle on tärkeää pärjätä opinnoissa yhtä hyvin kuin vertaiseni.						
7. Uskon, että tulen pärjäämään opinnoissani tulevaisuudessakin.						
8. Uskon, että pääsen hakemaani lukioon/ammattilliseen oppilaitokseen.						
9. Mielestäni on tärkeää hakea peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin.						
10. Huoltajalleni on tärkeää, että jatkan opintoja peruskoulun jälkeen.						
11. Koen toisinaan läheisiltä painetta koskien opiskeluaani.						
12. Olen itsevarma ja tiedän selviytyväni erilaisista haasteista.						
13. En lannistu vastoinkäymisistä.						
14. Tiedän mitä tulevaisuudeltani haluan.						
15. Urheilu on minulle opiskelua tärkeämpää.						

16. Olen erittäin kilpailuhenkinen.						
17. Minulle on tärkeä päästä tavoitteisiin, jotka itselleni asetan.						
18. Olen valmis tekemään paljon töitä menestyksen eteen.						
19. Pystyn työskentelemään paineen alaisena.						
20. Olen luonteeltani tavoitteellinen.						

Kiitos vastaamisesta!

Tilaa kommenteille ja täydennyksille.
